

zeruko
ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

FAGOR
SARIAK

Jorrailleko lenengo bost irabazle-gaiak

Kandido Agirrebaltzategi, Debakoak, 14.
 Josu Altuna, Galdakao'koak, 11.
 Ignazio Gastesi, Ernani'koak, zortzi.
 Joseba Gereka, Zarautz'koak, zazpi.
 Ignazio Eizmendi, «Basarri»'k, sei.

Bilbo'n sendalaritza-irakasgoa?

BIZKAIA'KO PROKURADOREAK ESKABIDE ORI EGIN DUTE

Madril'go Kortetan Bizkaia'ko prokuradore diran Jose Luis Fernández Cantos, Bizente Varillas, Pedro Aristegui Bengoa, Fernando Ibarra ta Lopez Doriga, Martin Fernandez Palacio ta Jose Maria Maiz'ek, aldaketa bat aurkeztu dute Españila' n beste iru Sendalaritza-Irakasgo sortzen dituan legeari buruz. Iru oietan, ez baidute Bilbo'rik sartu.

Aldaketa orretan Valladolid'ko Unibersidadearen babesean Sendaliriza-Iraskoia eskatzen da Bilbo'rako. Ortarako arrazoi auek ematen dituzte:

Bizkaia bizilagunez oso betea dago —milloitik gora baitira bertako bizilagunak—. Gaiñera, jakitez oso jantzia dago. Bide batez, inguruko probintziak ere, mesede izango luteke Bilbo'n onelako irakaskintza jartzea.

Erdi-maillako ikasleak oso ugar-
iak dira inguru onetan. Lendik ere,
beste Sendalaritza -Irakasgoetan,
Madril'goan esate baterako, beste
Unibersidade batzuetan baiño ikas-
le gelago ditu Bizkaia'k.

Ezta oraingotxea eske au. Pro-
bintziko Mugimentu - Batzordeak,
1966'go martxoaren 27'an lenbizi;
Bizkai'ko diputazioak 1966'go Urri-
gero ta Kortetako arduradunak 1968'
go Otsaillaren 15'an azkenengo, as-
mo orren alde egiñak dituzte eska-
bideak.

Unibersidadeak jende asko bizi
dan aldetara urreratzeak, irabazpi-
dea geitzen du. Italia'k Espainia'k
baño askoz lur gutxiago dualarik,
27 Unibersidade ditu.

Bilbo'k bestaldetik, ainbeste ta ainbeste Senda-Etxe ta Gaixotegi ditu. Ta ori da onelako Irakasgoak eskatzen duten beste gauza bat. Egoñi baiño egokiago letorke, bez-raz, eskatzen dan Irakasgo berri ori.

TXILLIDA BERRIRO AITAPENEAN

WASHINGTON'go "MUNDU DIRU-ETXEAN" BERE ESKULTURA BAT

Washington'go «Mundu Diru-Etxea'k», Txillida'ri bere lan ikusgarri bat eskatu dio. Orintxe bi illabete, Banku ortako Batzorde batek erabaki ori artu zuan.

Ori bide dala, gure Txillida Ipar-Ameriketaruntz atera da, Mundu Banku orren zuzendari dan McNamara'rekin itzegitera. Au, oraintxe arte(Gudaritza-Ministro izan da, Jhonson'en Gobernau. Txillida'k gizon onekin erabakiko ditu, bere lanaren goraberak.

Arritza r edo Monumentu ori,
erdoi-eziñeko galtzairuzkoa izan-
go dala uste da. Orrela erabaki-
tzen badute, Legazpia'n landuko
dute lan ori.

Zorion-agurra bialtzen diogu Txillida'tar Eduardo'ri. Bere gorabidean, izan ere, ain azkar jo du erti ta agerraldietan, munduko Erakustegirik nagusienetan.

Txillida'k gaur, munduko es-

Lau urteko arraza-burruka

Eun da irurogeitaka dira illak eta ia bost mila zaurituak

Martin Lutero King'en erlotza,
ilketa-sail baten azkena izan da.

Guzia, beltzak zurien pare jarri nai diralako sortu. Begira emen ildako gizon agiriaren zerrenda:

● William L. Moore, Baltimore'ko mariñel zuria. 1963'ko Apirillean illa izan zan, Attalla, Alabama'ko ipar-sarkaldean, bereizkuntzaren kontrato agerraldi batean zijoala.

- Medgar W. Evers, Koloreko Jendearen Gorapenerako sortua dan Nazioko Elkartearen idazkaria Mississipi'n. 1963'ko Garagarillean, bere beribilletik ateratzerakoan, tiro batez garbitu zuten, bere etxe aurrean Jackson'en.

o Andrew Goodman, Michael H. Schverner eta James E. Chaney, 1964'ko abustuan, jende beltzaren errietako izenak biltzen ari zirela autestekundetarako. Bat-batetan izkutatu ziran, eta andik gerora, beren gorputzak Meridian'dik urrean arkitu ziran, balaz josiak.

● **Malcolm X., Elijah Muhammed,** mahomatar beltz gidari baten babesle zebillela Andubon'go dantzaretoan tiroz illa, Broadway'n, Harlem'en 1965'go urte-asieran.

- Jimmie Lee Jackson, Alabama'ko Marion'en tiroz illa andik pixka batera. Alabama'ko Selma'runtz egin zan ioanean bideko lagun izan zan.

• James L. Reeb, artzai protestantea, Boston'goa; zuri-talde batek joka makillatu zuten Selma'ko kale batean. Andik egun batzuetara, ilzan.

● **Viola Greegg Liuzzo, Detroit'koa.** Bere senarra ta bost seme-alaba utzi ta Selma'rako ibillian tarteko joan zan. Selma ta Montgomery'ren bitartean su-izkilluz illa izan zan Alabama'n.

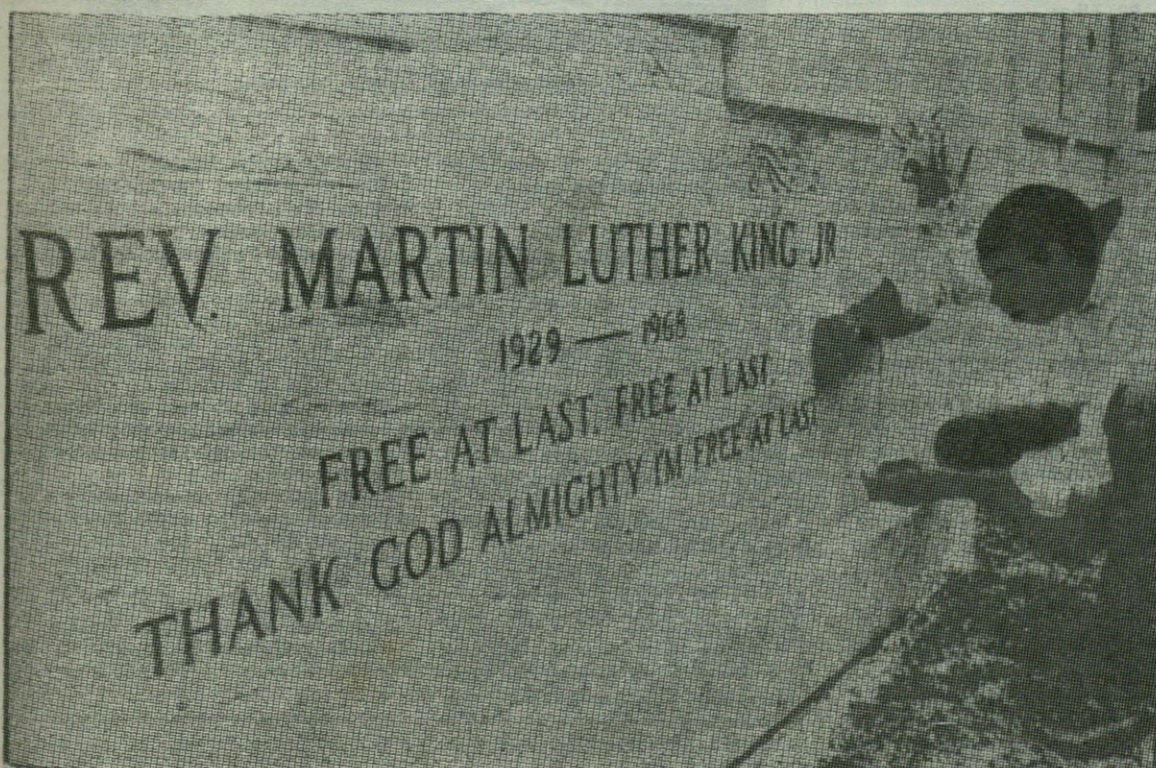
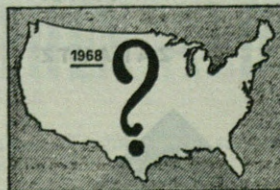
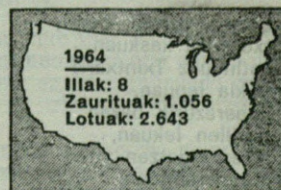
● **Jonatham Myrick Danials**, apezpikutar artzai-gaia, ogei ta sei urtedun gaztea. 1965'ko Abustuaren 21'an, Haynesville'n, Alabama'n su-tunpaz illa.

● Richard F. Morrisroe agurgarria, Chicago'ko apaiz katolikoa, tirokada berean zauritua izan zan.

- James Meredith, Mississipi'ko Unibersidadean sartu zan lenbiziko beltza, 1966'ko udaran zauri larriz joa izan zan.

• Warlest Jackson, Koloreko Jendearen Gorapen-Elkarteko Diru-zala, Mississipi'ko Narchez'en. Bonbaz illa izan zan, bere kamioian etxera bidean zijoala.

- Martin Luther King'en eriotz ez-kero izan diran istilluetan, 35 ildakotik gora izan dira, ta 1.500 zauritu.

IL DA GERO LIBRE

Atlanta'ko lurrazpian, Martin Luther King'en gorputz-illa gordeko duan obi-arriak auxe dio guztion erakusbide:
«Azkenean libre, azkenean libre; Jainko guzi-altsuari esker, azkenean libre».

BERTSO BERRIAK

TXAKUR GAXOA!

- 1 -

Nere lagun arturik txakur bat otxana, egun-senti orduko ateratzen dana. Askotan gosaria gau arteko jana, aidapan erorika aulduta etzana, neke sari gabea eiztarian lana.

- 2 -

Txosnan jarrita lasai usotako eiza, ezta neretzat ona; aspertzen naiz aixa. Neguan blotzeko elur ta ekaitza; ollagorren atzetik ero baten gixa, txakur txintxua ta ni goizero gabiltza.

- 3 -

Egun sentiroan det baztertxo batean, gelaren ondoan zai ni jeiki artean. Luze iritiz, rast rast! aurreko atean, bere lenen agurra neri ematean, aurretik saltaka, alai, jeixten da pakean.

- 4 -

Ogi puska bat janda aurrean begira, eskupeta artutzean gaxoan mugira. Burua luzatuko zuan txitxarria, ni prestatu bitarte iru-lau bat jira, egiten zitun aixa pozez, atarira.

- 5 -

Erreka, mendi, txara, txoko ta kaskuan, astinduaz Txintxarri txikia lepuan. Enbarazurik bazan zebillen lekuan, erreaz aidatzen zitun guziak saltuan, etzan geratuko au berealakuan.

- 6 -

Txintxarria ixilik; txistu nion egin, buruari eragin, txintxarriak tintin. Billatzen nueneko

gaxoak maite-min, lekua erakutsiz bere besoakin, nun zegon esan nai-ta izketan ez jakin!

- 7 -

Ikusi nairik geldi, an nenbilen buetan, adi, neri begira txakurra kezketan. Tiratzen nionean iiltzen banun bertan, nigana bere ura arturik ortzetan, aialko atseginik etzeukan ezertan.

- 8 -

Txara itxuan berriz ez egin kasorik, arkitzen nuan arte leku erosorik. Bialiko zidan nik txistu me bat jorik, eiza, zugat ganera ezin igarorik, zer nai nun asmatzeko etzan alakorik.

- 9 -

Iltzen ez gendunean, gordetzen zaneko, etzeukan zaput txarrik berriro asteko. Maida zarretan gora nun zan bilatzeko, nere bildurrik gabe zuna emateko, orrain txakur txintxoa nork eztu maiteko?

- 10 -

Arrats arte jan gabe, aren auleria! urrengo egunean etzegon nagia. Egun-senti baño len atean jarria; biontzat nekea ta neretzat saria, txakurra asko maite baitu eiztaria.

- 11 -

Iñora noanean agurtzen azkena, etxerakoan berriz bidera lenena. Nere aldamenen aren zoramen! Eskuak milixkatuz, eman nairik dena, eiztari batentzako lagunik onena.

- 12 -

Illun urratzez beti laisterka ta jausi, barrutitan barrena zaunkaz, zer ikusi. Orreala esan nairik: «nere kontu utzi, zainduko ditut ondo, lo egin, nagusi», bere leialtasuna nola erakutsi!

- 13 -

Amabost eguneko lanari agurra eginda, jo nuan bein Belate'ko lurra. Nere atsegin danak ondoren makurra, bidean topaturik kamiol maltzurra, prille bizartsu batek il zidan txakurra.

- 14 -

Bertan illa utzita, aurrera, jakiña, ajola aundi gabe txakur-arakia. Zuloan bera bota bere ondakiña, geroztik ezin aztu; ain zan txakur pifia, arek ni ainbat alkar maiteko bagiaña!

NERE BORDATXOTIK

DANETIK ZERBAIT

Oso ezagunak dira Eibar'ko Sarasua anai bixkiak.

Auen burutik sortu «Operación Gemini» izenekoa. Lau probintzietako anai bixkiak urtean billera bat, bilketa bat, izaten dute.

Aurten, Jauna lagun, Donosti'n izango da, garagarilla'ren bigarren egunean. Jakingo dezu, noski, irakurle, garagarilla erderazko «junio» dala.

Donosti'n, nai ta ez, beste tokitan bezelaxe, anai bixki asko egon bear dute.

Alare, oso donostiar gutxi azaldu ziran aurreko urtetan.

Aurten ez al da olakorik gertatuko, billera Donosti'n bertan dala jakinik.

Iñork bada-ta, izan du bokazio orixe Goñi jaunak. Urteen buruan egin ditun ibillereri begiratu besterik eztago.

Ordubeteko atsedetik eta pakerik izan gabeko gizona da Goñi jaunak.

Ordu txarrik etzan sendagille onentzat. Gaxo bat bere bearrean zala jakin ezker, etzuan ezertxok izutu ta ikaratuko.

Trumol, tximixta, aize, txingor, elur eta euri, ondo ezagunak zituan. Urteta, Elkano, Urdaneta eta Alzola'ko ballarak an izaten zuten gure gizona beartzen ziran guzian.

Gaberdian, goizaldean, eguardian,

Zuk, Goñi jauna, arrasto ona utzi dezuri ibilli zeran parajetan.

Esan dezatela Naparru'ko Goizue-ta'n; esan dezatela Zarautz'en.

Zurekin, gutxi edo geiago, zordun gera guziok. Ona beterik eztezu egin, eta onez erantzun nai dizugu. Zer poztasuna zurea, ta zer poztasuna gurea!

Gaur, igandea, Espaini'ko Aizkolari Txapelketa, Donosti'ko zezen plaza.

Iru Naparru'tik; iru Gipuzkoa'tik. Izenak:

Sunbilla'ko Erramun Latasa.

Latasa aizkolaria kanako egurrean.

arratsaldean. Bearra ta premia zuten garaian, itz batean esanda.

Aldapak, lokatzak, txipxitiñak, pendiz labañak...

Bide berri eder asko ari dira egiten oraiñaldian.

Goñi jauna erruz poztuko da Diputazioaren asmoak jakinda.

Baserri ballaretara kamioak egi-teak asko atseginduko du Goñi jaunaren biotza.

Berak etzuan olakorik ezagutu. Ondoren datozen medikuak ezagutu ditzatela.

Ark izan etzitun erosotasunak izan ditzatela gerokoak.

Zarautz'ko erriak gogoan ditu Goñi jaunaren sakripizio astunak. Esker on, bera agertu nai dio egin-dako guziagatik.

Egundo diruak poztu ta arrotu ez-tuan gizona gure sendagillea. Bere-rik etzuana. Kobratzalle txarra; emal-le aundia.

Gaxoak sendatu, naigabeak arin-du, oñaxeak uxatu.

Ontan saiatu da bere denbora gu-zian. Iñoiz Iñori arpegi txarrik jarri gabe, zan ordua azla ta zan giroa zala.

Olako gizon klaseak bakantzen ari zaizkigu, zorigaitzez.

Leitza'ko Patxi Astibia. Gorriti'ko Migel Berekoetxea. Ernani'ko «Polipaso».

Azpeiti'ko «Arria».

Oiartzun'go «Usategieta lenen-go».

Amasei enbor aizkolari bakoitzaren-tzat. Ara zer neurritakoak:

Lau 36 ontzako; lau 45 ontzako; bi 54 ontzako; bi 60 ontzako; bi 72 ontzako; bi 80 ontzako.

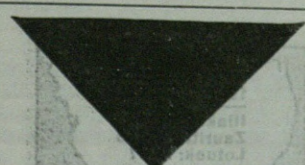
Lenen puntan diranak, nere iritiz, 50 minutuz azpitik egingo dituzte lan guziak. Erakusle ta botillerorik ezteze izango.

Bein da berriro, txapela Naparru'ra joango dalakoan nago. Iru gizon daukate zein baño zein. Oso gaiz-toa ikusten det bolera ontan oiek menderatzea.

Lenengo Irutan gipuzkoar bat sar-tu al izatea aundia izango litzake.

Gertatuko ote da olakorik?

Basarri

ECHABE

ETXABE 'REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiñak: 84 10 78

84 11 24

ZARAUTZ

GAZTE GERA GAZTE... EUSKERAREN "UR"

Epaillaren azkeneko egunakin batera bukatu zan Valladolid'en Espai-
ni'ko XXVII'garren Sozial-Astea. Aste mardula, gai interesgarri bati eran-
tsia: «Gaztedia ta gaurko mundua».

Madril'go aldizkari batek dionez Sozial-Aste onen bereiztasunak oek
izan omen dira: bizitasuna ta adoretasuna alde batetik, ta gaurko egunez
gizaldi artean dagoan etenaren agerpen garbia, bestetik.

Bi lenengo bereiztasunak beti izan ditu edonoiz eta nun-naiko gazte-
diak. Gaztediaren muiñeko almenak baitira oik. Baña gaur beste bereiztasu-
na argitu nai genuke; gaurko gizaldien artean ikusten degun etena, eten
ikaragarria. Ogeita amar urtetik gorakoak ez degu zer-ikusit aundirik gaurko
gaztediarekin. Izugarritzko alde, tartea —obeto esateko: etena— dago gure
ta gazte-gizaldien artean. Eta eten ori ez da gure artean bakarrik sortu. Ber-
din-berdin gertatzen da bai Amerika-aldean, bai Afrika ta baita Japoi ta
Txina'n ere. Ta ez bakarrik ekonomi, politika ta jazkera gaietan. Baita erli-
jio ta sozial gaietan ere. Gaurko seminarista gazteak ez dute lengo apaizen
mentalidadea. Ez gutxiok ere. Gaurko gazteak ez dute erlijioa gure giza-
aldikoak ikusten genun bezela ikusten. Izugarritzko aldia dago gai orotan eta
bizimodu ta mentalidade danetan. Beste begiekin ikusten dute, beste biotz
bat darabilte gaurko gazteak. Libertadea dala, sexo-gaiak dirala, emakume-
aren promozioa dala, demokrazi-gogaia dala... Beste begiekin ikusten dituz-
te gaurko gazteak, bai emen eta baita Errusia'n ere.

Eta zer esanik ez. Gazteena da mundua. Ipar-Ameriketan eta Errusia'n
bizi diranen artean, erdiak ogeita bost urtetik berakoak omen dira. Emen
bertan, Espaini'ak ia ogeita amabi milloi bizilagun iritxi dituan ordu onetan,
amaika milloi gazte arkitzen ditugu amabost urtetik ogeita amabost urte
bitartekoak. Eta, auxe tamala, Espaini'ko Kortetan amaika milloi gazte oieta-
ko bat ere eztago prokuradoreen artean.

Emengo gaztediak ez du politikan lema, timoia artu. Ez lema ta ez
arrauna. Espaini'k, gerratea zala-ta, politika berria egin zuan, politika gaz-
tea, reboluzioa guzietan oi-danez. Onela gazteak jarri ziran agintzen. Baña
giza-aldi ura etzan aldatu, ez 40'garren urtetan, ez 50'garrenetan ere. Eta
orain, 1968'garren erdi-aldera goaz, eta ala ere, gizaldi ari etzaio beste
gizaldirik aldatu. Lenak irauten dute agintzen.

Bestaldetik, industri, sal-eroste, ta bizibide berrietako jendea, gaztea
da; eraginkorra da. Gai auetan aukera eman zaio gaztediari. Ekonomi alde-
tik politika-saillan izan ezuan aukera izan du gaztediak. Eta aukera ori
eskatu egiten du. Garbi asko azaldu da au Valladolid'ko azkeneko Sozial-
Astea, Gaztediak aukera danak nai ditu. Ta gure ustez arrazoi osoarekin.
Geron burua iltzea bezelatsu bai-litzake, gazte oiei eskatzen dutena ukatzea.

Sansinenea mediku jaunari artikulo bat zor diot as-
palditik. Gutxienez ba dira lau illabete bere «Ur» de
los Vascos liburuaren bi zati lodiak ezkein-idazki bioz-
kor batekin ekarri zizkidala. Nere ixillera luzeaz ¿ez
ote da asarretu Sansinenea biotzeko adixkidea?

Beti muturka nabill denborakin. ¡Au bada bizimo-
dual! Beti egiñalean, eta ezertara ezin iritxi beñere.

Baiño joandaneke illunabar batian Sansinenea'ren
liburu bi zatiari iritxi zitzaion txanda. Aitortu dezadan
aurretik ni ez naizela linguista, au da, izkuntzazalea.

Orain aste batzuk baserriaren izenatzaz egin nuan
bigarren artikuluak berebiziko karta erakarri dit. Astin-
du polita. Umore eta borondate oneko karta. Bere egi-
lle agurgarriari eskarrikasko biotzez.

Ez. Ni ez naiz izkuntzazalea, euskaldun guziak be-
zela apiziyo bizi batek ortara eramaten ba nau ere.

Orregatik, euskaldun bezela bakar-bakarrik, liberta-
dea badetala uste det esateko Sansinenea'ren liburu
atsegin osoz irakurri detala. Gañera, Sansinenea medi-
kuari Menaya pintore eta dibujante ospetsuak ederki
oso lagundu dio, eta esaten dituanak menaya'ren dibu-
juakin obeto ezin adierazten ditu.

¿Ta zer dio tolosar mediku pamatuaren teoriak?
Ur itza edo itz zati ori euskal lekuizen geienetan arki-
tzen dala. Ta ez bakarrik euskerean, baizik munduko iz-
kuntza guzietan edo geienetan.

Sansinenea ibilli eginda asko ta asko bere ipotesi
orri indarra emateko. Asko daki. Asko irakurri du. Be-
re liburu irakurriaz iruditut zait bere automobillean
biajian nebillera parajeak ikusten.

Eta beste oar bat. Sansinenea-ren liburu irakurri

aurretik, Errioja, euskal paraja izan zala norbaitek du-
darik bazuan, alde batera utzi ditzala zalantza guziak.
Erriotarrek euskaldun izan ziralta dudarik ez dezala
egin eta guretar bezela emendi aurrera gogotan artu
eta kontsideratu ditzala.

Sansinenea-k gauzak kontatzen daki. Egin zagun
kontu tertuli batean gerala, bera itz-jario eta gu entzu-
ten. Baiño berari entzun bear zaio aurren-aurrea. Bere
Sara-ko baserri benetan polita ta atsegiñan dan Bidar-
tea-n zaudetela kontu egin.

Jakiña, Aizkenean iskanbilla sortuko da. Bidartea-n
sortzen diran moduko lagun arteko iskanbillak. Baiño
berari itzegiten utzi aurren-aurrea.

¿Ausartuko al-naiz? Auxe besterik ez nuke esan
nai. Ni, Sansinenea-ren liburu irakurtzeak deskantsatu
egin nau. Ametsetan jarri nau. Nere irudimena egan ja-
rri dit. ¿Gutxi alda?

Nik liburu bati besterik ez diot eskatzen. Deskan-
tsatu nadilla. Sansinenea-k erreztasuna dauka, ta nai
duana batere konplejorik gabe ta nai duan bezela esa-
ten du. Irudimen aundiya daukala ezin ukatu.

"Ur" de los Vascos liburu berrietaz nai dutena
esango dute jakintsuak, baiño euskaldun askoren ima-
ginaziyoa lañoetara jasoko duela ez dudarik egin. Txo-
min San Sebastian, Astigarraga-ko txistulari ta elizai
zanak liburu au irakurri bazuan ¿¿zer esango ez ote
zizkigun, urtero, Pazzo ondoren Astigarraga-n egiten
genuan lagun bazkari ondoan?

Laga pakean. Liburu guziak egiten dute bere arras-
to berezia. Liburu onek egingo duala ez dudarik egin...

JOSE DE ARTECHE

Unibersidadeak eta euskera

Xabier Gereño'ren artikuloa iraku-
rri dut: «Mixelena Jauna ta Univer-
sidadea».

Ni estudiantea naiz. Aurten asiko
naiz Euskalerriko unibersidade ba-
tean erakusten. Orregatik Gereño'
ren artikulo ori garrantzikoa iruditut
zait.

Estudiantierik euskerak problema

berezi bat jartzen digu. Problema
onekin sarritan gure konzienzi osoa
dardaraz ipintzen da.

Guretzat euskera gure personali-
dadearen neurritze ta txikitze bat
da. Izan ere gure ikasketa guziak
erderaz egin ditugu. Ezin dugu gure
personalidade osoa euskeraz agertu
ta desarrollatu.

Gure situazioa ez da baserriar
baten antzekoa. Baserriar bat ze-
ro jatorra ta osoa izan ditekete bere
personalidadea euskeraz agertzen
dula. Guk ez.

Atzerrian estudianteak euskeraren
kontra egin dizkidaten argumento
zorrotz eta egizkoenak alde ontatik
izan dira: «Zuk euskeraz pentsatu
ta idatziko baduzu, zure barruko abe-
sastasunaren erdia-baño gutxiago
emanen duzu. Euskeraren bidez zu
ez zera zu».

Gu tragedia onen barruan gaude
eta ezin gaitu iñork askatu. Baña
guk gazteak eta estudianteak etor-
kizunari begira gaude. Datorren ge-
nerazioa korapillo ontatik askatu nai
dugu. Ortarako bearrezkoa dugu
euskera unibersidadeetan.

Euskalerrria mobimentoan dago.
Eta mobimento au euskal kulturaren
direzioan doa. Ez dago indarrrik mo-
bimento au desegindu egin deza-
keanik. Eta mobimento onen barruan
euskal unibersidadeak datoz: gai
guziak euskeraz agertuko diran uni-
versidadeak. Au ez da utopia. Guk
ikusiko dugu eta laster.

Euskerarekin ezin gera erdi bi-
dean gelditu. Guk gazteak eta estu-
dianteak au garbi ikusten dugu. Gu-
retzat euskera ez da txantxetako
ipui bat edo museoa gordetzeko
antziñateko fosil interesgarri bat.
Guretzat euskera bizitza da, gure
bizitza.

Etorkizuna guk egingo dugu, gaz-
tediak, eta etorkizun ortan gure per-
sonalidade osoa bete ta azteko bi-
de guziak bat utzi gabe eskatzen di-
tugu: oien artean euskal unibersida-

deak gai guziak euskeraz agertuko
diran unibersidadeak.

Euskal - unibersidadeak eskatzen
geiegi dala uste dute batzuk. Au mi-
to bat da eta mito guziak bezela
denborarekin usteldu egiten dira.
Guretzat, gazteentzat ori eskatzea
zeoro normala da, bizitzeko aizea es-
katzea bezela.

Euskal-unibersidadearen mitoare-
kin batera beste mito kaltegarri bat
ere lurperatu nai dugu. Bilinguis-
moaren mito. Euskalerriko «batzuk»
uste dute etorkizunean Euskalerrian
bilinguismoa jabe izango dala. Gen-
dea euskeraz eta erderaz mintzatuko
omen da.

Au mito utsa da. Euskalerrriak er-
deraz edo gaztelera egingo du. Biak
batera ez. Ez dago mundu ontan erri
bat bi izkuntzaz mintzatzen danik.

Bilinguismo orren aldekoak Suiza
jartzen dute eredu bezela. Emen bi
edo iru izkuntzez itz egiten omen
da. Au amets ustel bat da. Ni Sui-
za'n bizi naiz eta erri au aspalditik
ezagutzen dut. Emen gendeak izkun-
ta bat erabiltzen du. Eta al dutenak
beste bat edo bi «ikasten» dituzte,
or zuek batxilleratoan egiten duzu-
ten bezela. Ori bai, Suiza'ko lau iz-
kuntzak gobernoaren errespeto osoa
dute.

Orregatik guk, Euskalerriko gaz-
tediak, mito gabeko Euskalerrri bat
ikusten dugu: Euskalerrria Unibersi-
deekin, Euskalerrria izkuntza batekin.

Beste izkuntzak ikasiko duteneri,
gaztelera batez ere, gure txaloak
emango dizkiogu. Baña Euskalerrrian
mundu guzian bezela umeak amaren
bularretik izkuntza «bat» edoskiko
dute: euskera.

Onela ikusten dugu etorkizuna:
Naparroa, Gipuzkoa, Araba ta Biz-
kaiko kristau guziak bere personali-
dade osoa, trabarik gabe, konplejo-
rik gabe osatzeko bideetan.

Eta ziur gaude laster etorkizuna
«gaur» izango dala.

GO MIGA

KEZKAK

Maitatzearen indarra

Oraintsu bi illabete, liburu baten deiturak bizi-
orritu nindun. "Maitatzearen indarra" zeritzan. Gero
ikusit det, ba-dala baita "Maitatzeko indarra" ere. Eta
nor idazle? Beltz bat eta ez edozein: Martin Luther
King. Dei berezia egin zion nere barruari liburu arek,
bai deituraz eta bai bere egillez.

Irakurri-ala, gero-ta arrigarrigo gertatzen zitzaidan,
gero-ta ikasgarri. Idazlea, berriz, gai batetik bestera
irakurtzen nion ainean, gero-ta agurgarri.

Gaurko asarre-giroan, oraingo guda-artean, orain-al-
diko gogorkerien gai beltzean, beltz batengandik dato-
rren goiz-argi zuriaren dizdirak benetan pozik eta itxa-
ropentsu ari nintzan xurgatzen pixkabana.

Eta orra egun batetik bestera, gorroto eta gogorke-
rien etsai trebea, maitasunaren etsai koldarrak tiroz
iildu eta zapaldu betiko. Betiko?

Orra maitasunezko gure barrukari ausarta, gogorke-
rizko burrukari ezerezak balaz menperatu eta lurperatu
betiko.

Baño, betiko?

Alaxe usteko dute askok. Alaxe esan dute ez gutxi-
k. Gure belarriak erretzen eta biotzak urratzen zituzten
itz garratz auek zabaldu dirairrati-bidez: "Orra zer au-
rreratzen duten pake-zale ospetsu oiek! Len Kennedy
eta gaur Martin Luther King, indarrak aspirtatu ditu..."

Martin Luther King, beltza zan jatorriz: Afrika'tik
Amerika'ra eramane eta, abereen gisan, an saldu eta
erosi zituzten arako beltz aietakoa, aien jatorrikoa.

Apaiza, apaiz protestantea, ezkondua, lau seme-ala-
ben aita, ogei ta emeretzit urte. "Irakarle" mallaren ja-
be zan, "Doctor" King zeritzan.

Etzan edozein. Urtearen buruan eguzkipean eman oi-
dan saririk bikaiñena, Nobel —saria, berari eman zio-
ten aspaldi ez dala. Pakearen aldeko alegin eta lanik
geiena egin zualako, Nobel-saria jaso zuan txantxetan
ere. Eta ez diote edonori ematen. Igezko urtean, esate
baterako, etzuten iñor arkitu mundu osoan, sari orren
diña zanik.

Ikasketak bukatu ondoren, eroso asko bizi zitekean,
noski, beretarren arteko apaiz-lanean. Baño bide zailla-
ri eldu zion. Bere odolekoen alde jarri zan. Zapalduen
alde atera zan bere almen guziz. Eta ez, ain zuzen ere,
diruaren billa eta txalo eske.

"Itzaldi-ematen eta abar, eguna lanean egin ondo-
ren, berandu etxeratu nintzan. Emaztea lotaratua zan.

Dei bat urrutizkiñez. Argi ibiltzeko esan zidaten, nere
eriotza erabakia zegoa-ta.

"Orduantxe oso gutxi bear nuan, dana utzi eta ba-
karte goxora izkutatze. Nekatua nengon, indarrak
galtzen zijoazkidan, bakarrik arkitzen nuan nere bu-
rria. Gidaritzat nai ninduten neretarrak, baña buruzagi-
tzurako ez nuan argirik eta kemenik arkitzen neregana.

"Sukaldean bertan, burua esku-artean, otoitzari ekin
nion: "Aita, ez al nabil egiaren alde? ez al nabil zuzen-
bidearen billa?"

"Otoitz-giro artantxe baretu zan nere barrua, goitar-
giro arek eman zidan indar. Geroztik, menderatu det
bildurra. Len ere zauritu ninduten. Berriz ere, apika.
Orain ez naiz ikaritzen".

Bere azal beltzekoai pake-bidean eusten ziena, mai-
tasun-malda zuri eta zaillean gora eragiten ziena. beti-
ko pakera eta bete-beteko maitasunera bidali dute.

Ain juxtu ere, Pasio-astea erail dute: jorrrailaren
4'an, Pasio-ostegunean. Buru-biotzez eta ain benetan
maite zuan Jesus'en Nekaldi-giroan burutu du bere
oparia. Eta gurutzean, XX'gn. gizaldiko gurutzean; be-
ste Gurutze aren antzera txit laidogarri eta txit osasun-
garri dan balazko gurutzean. Tiro-zaleentzat laidogarri,
artzallearentzat irabaz-pide dan burni bizizko gurutzean.

Nork eutsiko die beltzai gogorkerira gabe? Nola
gorde beren asarrea? Naiko gogor ekin diote: su eman
eta erre... jo eta ausi... tiroka...

Nor izango dute buruzagi? Tiro-zalaren bat? Onez
iritxi ezin dutena, txarrean lortu naiko duanen bat?
Ain mingarriro zapaltzen dituan zama: alde guztietan
bartzatu-ta, beti ez-jakin eta beartsu egotearen zama
ori, gogorkeriz astindu naiko duanen bat?

Ezetx esango nuke. Biotzak eraginda? Ez dakit. Ba-
ña, nola nai ere, ziur dakit Nekaldiaren ondoren, Piz-
tuera etorri zala eta ala etorriko ere dala. Ez al degu
sinistu bear MAITASUNAREN eta maitasunaren indar-
ra?

Etorriko da Pazkoakin batera, etorriko da maitasu-
naren garaipena. Izango dute beltzak, aurrerakoan ere,
"beltz izatea ez da lotsagarri!" deadar egingo dien ai-
tzindaria.

Zanpaturik arkitzen diran guzti-guztiak izango al
dute lenbaitlen "ori ez da lotsagarri" deadar egingo die-
tenik!

Piztuera-giroa... "Maitatzearen indarra".

GAZTAÑAGA'K

AUR ATZERATUEN ALDE

Guipuzkoa'ko, aur atzeratuen alde eman zazute biotz zabalekin
zuen sakelak agintzen dizuen neurrian.

Datorren igandean jorrrailak 21 izango da diru biltzea, Guipuz-
koa'ko atzeratuen aldeko alkarteak.

Seminarioko albisteak

Euskal-astea, seminarioan

Mutillak etxetara irten baño lenago, Aste Santuko jaietan, seminarioak eratu du mutillen laguntzarekin euskal aste bat. Nere memoria oker ez badago, lenengo aldiz, seminarioa iriki ezker, 1953'garren urtean.

Euskalerrri buruz, giro ona dago, apaizgai artean. Geienen artean, ikasi nai aundia. Bidezkoa da ikasi nai ori, ta laguuntzea merezi du.

Gazte diranez, beren kultura-ama ezagutu eta ondo azpitik aztertzea egin bear bat dala, aitortu nai degu.

Bestetik, apaizgai diranez, gaur edo biar, apaiz egitean, beren erriaren berri jakitea beartuak daude.

Konferenzi asko ta alkar-izketak beste ainbeste izan dira. Itz-aldieta-ko, gizonak ta izenak egoki aukeratuak, gure ustez.

F. Zabala'k, asiera eman zion euskal-asteari. Ondoren, Gurutz Ansola'k begiak ondo iriki zien entzuleari, ekonomi buruz. Ekonomiko jakintzan asko ikasia baida gure adiskide dan G. Ansola. Seminarion ziran entzuleak ere gai ori barrutik maite dute.

Lekuona'tarretatik, osaba ta illoba, Andoni. Illoba lenengo. Bere lan ondo bukatua azalduak, gure erriaren sozioloji baten sarrera edo atariezaz.

Manuel Lekuona, zer esanik ez, ondo baño obeto, beti bezela.

Laikoak ere itz egin zuten, izentatutako aste ortan.

J. Arteche'k alkar-izketa, trebe ta garbia, ausartsua, kemen aundikoa eraman zuala, esan didate.

Arriturik billatu nuan J. de Arteche, bere begiarekin ikustean, zenbait ta zer idazle euskaldun irakurtzen dien, seminarioan. Poz-pozik, irten zan alkar-izketatik, bere barrua lasaitu ondoren, «senisimenaren aitorketa, seminarioan egin ondoren».

Bere ondoren, Valverde jaunak, «arteari dagokion egoeraz», oso egoki. Alkar-izketa, emen ere, luze ta bizia izan emen zan.

Ay! Akats bat ere bazun euskal-aste orrek.

Erlijioa gertakizun bezela, euskalerrrian, jarri zioten gaia J. M. Barandiaran'.

Izentatutako ordua aldatu egin zioten, ta azkenean, apaiz jakintsua etorzerik ez.

J. LASA

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón, Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería'ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra

Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

¡JABON LAGARTO!

Bere aurrekoa il eta illabetera

MONS. MARTY, PARIS'KO ARTXAPEZPIKU BERRIA

Mons. Francois Marty, Reims'ko Artxapezpikua, Aita Santuak Paris'ko Artxapezpiku izendatu du. Kardenal Veuillot zanaren urrengoak, 63'urte ditu. Pachins'en, Aveyron'go lurretan, Frantzia'ren ego-aldean jaio zan, 1905'garren urteko Garagarriaren 28'garrenean.

Lenbizi parroki batzuetan bikario izan zan. Urrengo, 1951'garren urte betera Rodez'ko Gotzairen Bikario Nagusi izendatua izan zan. Andik urtebetera, Saint-Flour'ko Gotzai sagaratu zuten, 1859'garren urtean, Mons. Marmottin il zan, eta Reims'ko Artxapezpikutzara jaso zuten.

Mons. Marty, Frantzia'ko obispoen artean agirikoena izan da. Bere burutapenak, zabalak dira ta berri-zaleen aldekoak Eliza barruan. Orainsu egin duan laburpen batean, au esaten digu:

"Kristau jatorrak, Batikano II'aren ikasle benetakok, Eliz-Batza-

rreko aberastasunak, aztertu, bizi ta aietaz baliatzen dakitenak dira. Elizaren eta Jainkoaren fede biziz, eta erabakitazunez jokatzin dakitenak".

Ta berriro: "Onelakoak da-dakite tajuz ibiltzen arau berriak Aita Santuarekin eta Apezpiku-Batzarrekin batean onartuaz, Eliz-Batzarreko ta Aita Santuen Gutnen arira lan egiñaz. Atzo, 1966'garrenekoak ziran. Gaur, 1967'koak dira. Biar, 1968'koak izango dira. Batikano II'aren Elizan egoki giltzatuak daude. Gerora, beste denbora batzuek sortuko dira. Batikano III'garreneko aldia etorriko da, agian. Baiña bitartean egunean egunekoa lantzen ariko dira gaurko gizonen alde saiatuaz".

Urrengo Aita Santuaren biltzarrean, Kardenal izendatuko dute, noski. Ala baita oitura lendik: Paris'ko Artxapezpikua kardenalen maillakoa baita.

Bai aBtikano II'garrenean, eta bai Gotzairen Biltzarrean, Mons. Marty'k leku nabarmena izan du; ta Ma-

Mons. Marty, Arzobispo de París.

rella kardenal zuzendari duan "Kristau ez diranen Idazkaritzako" lagun degu bera.

MIATZAILLE

M. L. King, erriaren morroi ta igarle

Ala izan zan gure Martin L. King. Erriaren morroi ta igarle. ¡Orrelako morroi ta igarlearen bearra ba da munduan!

Erriak, berez, loa maite du, ta esnatzea gorrotoan. ¡Ain da gozo luzaro ta atsegin lo egitea! Naiz kate aundi ta astunak txintxilika eraman sorbaldatik!

Baño gizonari, naiz ez nai izan, askatuak izaten erakutsi egin bear zaie. Astuna ta mingarria baida askatuna, naiz ameslariak, beste zerbait oiuka esan.

Ta ori da igarlearen zeregitekoa. Lotan dagon erria ondo astindu, bere oiurekin, ta esnatu zeregite aundi baterako.

Igarlearen deia edo bokazioa ez da erreza.

Arriskuak etxean, arriskuak etxetik kanpora. Baño zetxe barruan ere bai? Bai borobil erantzungo nuke. Askok bai dira igarlearen oiuk entzun nai ez duten belarri gogorak, bere bide zuzenak jarraitu ez nai dituztenak.

Erriaren morroi ta igarle danak, begi argiz, jakin bear du, azaleko griñak alde batera uzten, ta barru barruko, azpiko, naitasunak argira ekartzen. Ta ori animako sendakari baten lan mingarria izan oi da; nik uste dedanez.

Erria gidatu ta erria serbitu, ona emen M.L.K'en egi-teko bakarra. Gizonari gizon izaten lagundu.

Erriaren alde edo erriarekin bizi?

Ez da gauza bera eta bat «erriaren alde» ta «erriarekin bizi».

Agintari asko dira esaten dutenak erriaren alde lan egiten dutela, ta, bear bada, egin ere bai. Baño, erriagandik urrun bizi dira. M. L. King'ek erriaren alde eskeñi zuan bere lana ta bizitza, eriotza ere bai. Baño erriaren alde zerbait egin bear bada, lenengo «erriarekin» bat egiñik bizi izan bear.

Erriaren izatearekin bat. Erriaren alaitasun ta miñarekin bat. Alkartuta, sorbalda batean, izateko gurutze astuna eramanaz. Erriaren mentalidade edo pentsatze-ko era bereganatuaz.

Erriko izatea, erriarekin batasun ori egukitzea, lenengo gauza erriaren morroi ta igarle izan bear bada. Beste gauzak, itzaldi ta idazti, gerokoak dira.

Gure ustez, egiz ta benetan, M. L. K. erriaren morroi ta igarle izan zan.

JOSE LASA

Eraria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du berela

1.896

1.968

GIPUZKOAKO PROBINTZI ERATETXEA
(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure
«PRESTAMEN SERBITZARITZA»z (Servicio de Préstamos)
balia zaitez

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakinbidean jarri zaitez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS, S. A.

Beste edozein markakoa baiño
Iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordaintzeko erreztasun aundiak

HERRIAK ETA GIZONAK

nazio-arteko-unea

GELDI-AROA BUKATU OTE DA ?

RIKARDO ARREGI

Azkeneko egunetan gertatutakoak ugariegia dira bakoitzarentzat azterketa bat egiteko. Ainbeste gertaera izateak berak adierazten du nazio-arteko politika izugarriko bizkortasunean sartua dela.

Orain bost sei bat urte bukatu zen ezkertiar kutsuko sortu zen giroa. Ordu ezkerotik politika gogortzen joan zen, gero ta eskubirago. Indarrak zituen gero ta esku-bide aundiagoak. Ta, Vietnamdarrei eskerrak batez ere, gogortasun ori, geldi-aro ori, bukatzen ari dela dirudi. Johnson'ek berriro lehendakari izateko asmorik ez duela agertu du. Martin Luther King'en eriotzak Estatu Batuetako gizartearen sustraia dar-darka jarri ditu. Unibersitarioak, Eguzkialdean eta Mendabalean ezarritako gizarte burokratizatu ta desgizontiarren kontra burrukan dabil. Ipar Vietnam eta Estatu Batuen artean elkar-izketa asteko posibilitate aundiak daude. Oiek dira ezaugarri nagusienak, oiekin batera, ordea, ba dira beste zenbait joera berdiña azaltzen dutenak.

Pakearen esperantza sendotu egin dela dirudi, baiñan pakearen abotsarekin batera desorientazioarena dator. Munduak bere onetik atera dela dirudi ta bere baitaren billa dabillela.

Momentu auek erabat inportanteak dira. Batetik irungo ez dutelako, bigarrenkoz posibilitateak beñiere baiño aundiagoak diralako. Orregatik beñiere baiño garrantzi aundiagoa dute egiteetan erebaki sendoa izatea, jokabideetan zuzen agertzea. Pakezaletasuna da defenditu ditezkenen artean garrantzitsuenetako baiñan pakezaletasuna txalogarria den bezela pakezalekeria da baztertu bearrekoa. Pakearen izenean merkantzi zital asko baldira saltzen diranak. Eta pakeak, besterik gabe, ez du sentidurik. Zerbaiterako izan behar du. Sentidu bat behar du.

Besteetan baiño ugariagoak baldin badira ere oso eskasak dirala aitortu bear da, ordea. Lehenago dogma zana gaur ongi jokatzean biurtu da. Orain dela ogei egun Estatu Batuetan viet-cong'ekin ere solasak derri-gorrezkoak zirala aitatztea ere aberriari uko egitea zela zioten. Orain berriz gobernuaren asmoetan arkitzen den gogoa edo esperantza da gutxienean. Orregatik daude orain pakearentzat posibilitate gehiago, burrukalari trebeak benetako pakeari enbarazu egiten zioten gobernuak ortara beartu dituztelako. Pakea eguneratu ez den ezkerro, ordea, burruka ez da oraindik amaitu.

CAJA LABORAL POPULAR

(LAN KUTXA ERRIKOIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Ourrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean
— diruketa-saillean
— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU.

Laguntza ezin obeak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu.

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi	Oñati	Bergara	Legazpia
Aretxabaleta	Ormaiztegui	Altsasua	Irun
Elorrio	Beasain	Eibar	Durango
Barakaldo	Gernika	Tolosa	Amorebieta
Ondarroa	Zumarraga	Pasai San Pedro	Azpeltia
Andoain	Elgoibar	Errenderi	Ernani
Plazentzi -Soraluze-	Markina	Gazteiz	Zarautz
		Bilbo	Sestao

**DICCIONARIO
CASTELLANO-VASCO**

PLACIDO MUGICA BERRONDO, S. I.

590 PTA.

Bete azpiko eskari-txartela, ta bialdu Zeruko ARGIA'ra; artzean ordaindu bear dezu.

(Izen-abizenak)

(Zuzenbidea)

(Errla)

(Probintzia)

SENEGAL'EN ERTZEKO HERRIEN ELKARTASUNA

TOMAS LEIARISTI

Martxoaren bukaeran, Labe'n Senegal ibaiaren ertzeke lau estadien buruzagiak bildu ziran: Seku Ture (Ginea'koa), Modibo Keita (Mali'koa), Mohtar Uld Daddah (Mauritania'koa) eta Leopold Sedar Senghor (Senegale'koa). Orain arte lau estadi oien arteko arazoak erabilli ta antolatzeke lauen ministro-arteko billerak izaten ziran. Labe'ko billera ortan lau lehendakariak sortu berria duten OERFS delako antolaketaaren arauak erabakitzten jardun dira. Izan ere lehengo ministro-arteko billeren ordezkari-ko organizazio bat jaso dute. Antolaketa onen bitartez lau estadien berdiñak dituzten prolemak, eta auek oso ugariak dira, elkarrekin erabilli nahi dituzte. Asmo au oso zabaldua dago lau estadietako Herrietan, baiñan lau estadien artean iritziak ez dira berdiñak organizazio onek nolakoa izan behar duen erabakitzerakoan. Ginea eta Mali'k, lau estadietan progresistena, organizazio onek naziozgaindiko aginteak izate nahi dute. Mauritania ta Senegal berri ez dira puntu ontan ari erabakiak eta ausartak.

Lau estadietaz garrantzi aundikoa da Senegal ibai au. Bere ekonomia era batera edo bestera ibai oni lotua dago. Onela mintzatu da Modibo Keita, Mali'ko lehendakaria: "Eauronak dira ibaiak, tren bidea eta itasorako bidea eta histori berdiña. Orregatik Senegale'en artzean bizi geran Herriok gure diferentzi aldakorrak gainezkatu elkarrekin bizitzen ikasi behar dugu".

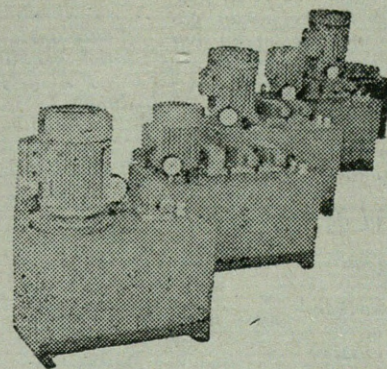
Afrika'ko historian, historia laburra, asko izan dira batasunaren billa egin diran saiaketak. Auek ordea ez dute eman bere oietan jarri zen esperantza neurrian fruiturik. Askotan gainera utsaren urrengoan gelditu dira.

Oraingo saiaketa onek zentzu gehiago duela dirudi, ordea. Pasata bai daude Afrika'n umets aundien garaiak. Lehenago batasunaz jarduten zuten afrikanoak alde politikoaz, batez ere, arduratzen ziran. Orain egiten diran saiaketa guztietan ekonomiaren aldeak pausoa artzen diote politikari.

Senegale'n ertzean bizi diran lau Herri auentzat pauso onurakorra dela iruditzen zait.

OLIO-UREZKO ERAIKINAK
Grupos de accionamiento
oleo-hidráulicos

OLIO-INDAR SAILLA
Departamento
HIDRAULICO

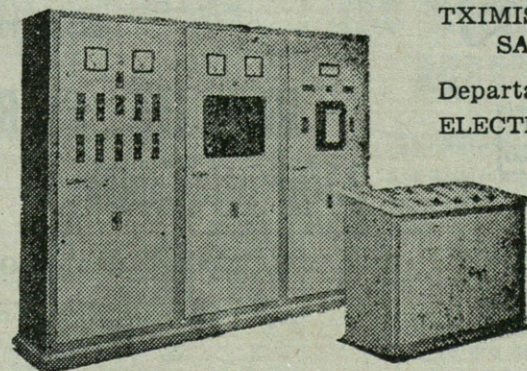

GARBE-LAHMEYER.
WUPPERTAL-
ALEMANIA'ko
Etxearen banaketa ta
teknika laguntza.

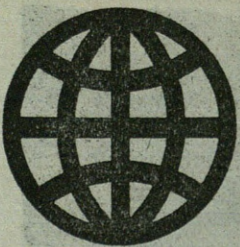
Goimendi - Automatismo

DONOSTIA (HERRERA)
Lantegi ta landolak: Jolastokieta
Urrut. 5.3840 (3 linea) ta 51860
ERAKUSKETA: P.º de Colón, 3-bis.
Urrut. 23456.

TXIMIST-INDAR
SAILLA
Departamento
ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGINTZA
Aparatos de maniobra, distribución y control.

Mundu biribilla

Lengo batean bisitatu bat izan det etxean. Tarte-koa eta emakume bat bere bost urteko alabatxoarekin. Gipuzkoa'k duen erri langille batekoak biak... Bañan si-nisten al didazu irakurle, esaten badizut euskeraz itz bat ere etzuala egin alabatoak nere etxean egon ziran bitartean? Ez dezazula pentsa ordu laurden edo ordu erdia bakarrik egin zutenik. Iru ordu luzel!

Amak, naiz da euskeraz itzein berari, alabatxoak erderaz erantzun. Nik zerbait galdetu eta berak erderaz erantzun...

Iru ordu luze aien barruan sortu zitzaidan nere barrenean artaño berotasuna, esan ere ezin det nolatan iraun nuan zerbait aundia egin gabel

Etzait gaizki iruditzen, saiatzea umetxoei al dan gei-ena erakusten bañan, orotarako gure iskuntza txukun eta paregabea bastertu egin bear aldegu? Zer gera eus-kaldunok, gure izkuntza galdutuz?

Gaztetxo maite saiatu zaite
Gure izkuntza maitatzen,
Orrela ez bada belaxe gera
Besten antzera gu jaritzen.
Mundu guztian euskera gatik
Bagaituzte ezagutzen,
Orri laga ta asiko zaigu
Euskal erria galdutzen.

Gure izparringietan askotan ta askotan azaltzen zaizkigu estadiak egiten ditun etxe taldeen berri, ba-ñan ala ta guztiz bakiña bat toki badira gure errietan etxeak egiteko lur zatiak prantatu eta denbora luzean etxe-arrastorik gabe diranak. Gazte asko zai, alako ba-tean asiko dirala pentsatuaz. Bañan, noiz?

Ta bitartean ezkongai diran gazteak nai ta nai ez, zai egon bear. Amets egin bearl izan ere, nork erosi le-zake garai auetan etxe bat?

Beti gerokoari begira egotea ere, ez da izaten oso ederral

Egun batean lokarri batez
Bat eginikan biziak
Alkar maitale bizi nairikan
Dituzten poz ta nekiak
Beren kabitzat etxe baten zai
Dirade ezkongaiak,
Ta nai dutenikan ez dutelako
Negarti askotan begiak.

Udaberrian aurrera goaz ta itxasorik ez duten errie-tako gazteak egon ezinik bezela arkitzen dira. Izan ere pixkat berotzen asi orduko, igesi joaten zaizkigu. Ba-tez ere, egun beroak izaten diranean, danen joera edo geintsuena beintzat, itxas ertzeira joatea izan oi da eta oien erriak ixiltasunez beterik gelditzen dira.

Badira erri batzuek, naiz da itxasorik ez izan, pez-ta edo gaztediarentzat tokiak dituztenak, bañan gu-txi... Geienetan, neguan bezelaxe musika pixka bat erriko enparantzan eta ortik aurrera ezer geiago ez.

Oraingo gaztea ordea, orrekin bakarrik ezin da bizi eta alde egiten du erriatik.

Ez ote dago gure errietan gazte oien gustoko zer-bait antolatzerik? Ez ote genduko erriko agintariekin bat eginik gurasoak, zerbait asmatuko?

Erri askotan gertatu oi da
Negu bezela udara,
Orregatikan gure gazteak
Igesi dira kanpora.
Gauza berriak billa nairikan
Berandu etorri errira,
Zerbait aldatuz oiek guztiak
Bertan ginduzke gustora.

Johson'ek atzera egin du USA'ko lendakaritzako, lengo illaren azkenean egin duan itzaldian dionez. Bu-katuko ote dira ba oraingo onetan Viet-Nam'go burru-kak? Ez dakigu ezer bañan ain denbora luzean jardun ondoren etzazu iruditzen errez izango danik.

Diotenez, Kennedy gazteari laguntzeko prest omen-da, izanik biak alde batekoak. Ala ta guztiz ere, dudu-rik ez dago burruka gogorra izango dutela lendakaritza-rako asmoak dituzten beste gizon aundiakin.

Orain berriz, beltzak zearo asarre dira beren buru egiten zun Lutero King tiroz illa izan dalako.
Zer ertengo ote-du naspilla aundi ontatik?

Lendakaritza lan gogorra da
Munduko toki danetan,
Ta batez ere Ameriketarik
Ditun lur aundi oietan.
Oso aurrera sartua bai da
Ori gauza guztietan,
Oiek guztiak ondo ematen
Ez da erreza askotan.

Ikasleak oraindik ere, gogor jarraitzen dute beren burrukan. Nazio guztietan indartsu azaltzen dira eta baita España'n ere. Penagarria gazte auk galtzen ari diran egunak ikasten saiatu gabe, baña danon jakinga-rri izango da noski, ezertxo gabe ez dituztela galduko beren ikasketak. Du dik ez dago, gauz edo arrazoi aundiz ari dirala burrukan beren iritzi beintzat, eta one-la izanik, zerbait beren naia bete gabe ez dirala geldi-tuko derizkiot. Auk jakiten bat dituzte legeen berri ta abar!...

Bañan oiek guztiak orrela dirala, zer esango dute gazte oien ikasketak ordaintzen saia bear duanak? Mer esango ote dute gurasoak? Beren naia ori ez izan arren, zer esan iritxi bat buruan artu eta bere alde la-nean ari danari? Zuk zer esango zenioke, irakurle?

Munduan zear ikasle danak
Gogor dirade burrukan;
Toki danetan saiatu arren
Indarrez ta gogotikan,
Nairikan kendu iritxi oiek
Gazte oien burutikan,
Bañan ala're gogor dirade
Danak alkar arturikan.

Ta bukatzeko, aspalditxo entzun nun ateraldi bat. Gipuzkoa'ko erri baten gertatua.

Lau gazte pelotan pokatzen, eleiza ondoan ta asa-rre xamar alkarren artean ainbeste saiatutako pelota tanto zala edo ez. Izan ere eleiz-azpi ortan badira exer-leku edo banku batzuek. Izardiz jarioka dirala, ikusi dute pelotaria izandako gizon bat datorrela alderdi ar-tara ixkanbilla entzutean eta erabaki dute berak esaten duana ontzat ematea... Izan ere ezin dute erabaki, pe-lotiak banku edo exerlekua jo ta balio duan ala ezi!

—Aizu, Joxe Anton. Zer izaten da bankua jotzen dunean?

—Bankuak jotzen duanean, "kiebra" izaten det!
Aretrek arpa jo! Zerbait erabakiko ote zuan, ta len baño okerrago geldituz!

Aldan geienen saiatu zaitez
Gauzak parrez igortzitzen
Onela bai da ludi onetan
Gure bizia alaitzen;
Ta ingurun diran gure lagunak
Guk bai ditugu postutzen,
Naiz da izan gure barrua
Aldi askotan kiskaltzen.

GAIZTOA

La-La-La ta Eurovisioa

Zorioneko «La, la, la» orrek atara dau naiko zalaparta ta iskanbilla ta ain zuzen be, Eurovision'en lenengo saria irabazi eban egun eta ordu bertan, Bilbo'ko «Seis Estrellas» dantza salan euskeraz abestua izan zan lenengoz Daikiris konjuntuari eskerrak. Urrengo egunean Jerry Bilbao'gaz itz egin neban eta esan neustan abesti orrek, euskeraz, izu-garrizko exitoa euki ebala bere es-treanoan.

Nik ez dakit zein izango dan zuen iritxia Eurovision'eko sariketar! bu-ruz, baña niri beintzat ez yatan ba-pezz gustau zelan emon ziran bo-toak. Juradu askok argi erakutsi eben ez zirala joan abesti onenak sarituten. Ez eben zuzen jokatu, ta bai joko loya egin. Ara zergaitik.

Bost-sei abesti egozan onak, duda barik, eta euren artean «Congratula-tion» (nire gustorako danetatik one-na), «La, la, la», Luxenburgo'koa, Monako'koa ta Yugoesloavia'koa.

Joan dan urtean, eta aurtan be, España'k eta Portugal'ek alkarrerri emon ziran boto asko, sustentzi ba-rik, au da, zuzentasunaren kanpotik. Joan dan urtean, eta aurtan be, Es-paña'k eta Inglaterra'k ez dabe ba-tak besteari boto bat bez emon...

Sariketa batek prestijioa, izen ona artu gura badau, seriooki eroan bear da, ta Eurovision'en sariketetan ikusten gagozanak, eta batez be aurtan ikusi dogunak, argi esaten daus-ku zuzentasuna urrin dagola jurado askorengandik.

Baña juradoetakoak ez badoaz abestien baliotasunari begira, jen-dea bai, ta azkenean jendea izango da abesti bat zabaldut edo baztatu egingo dauana. Olan da guzti be, penagarri da ikustea zelan naziño txikietako abestiak, naiz eta onak izan (Luxenburgo ta Monako'koa) baztatuak izaten diran, augaitik ba-karrik: naziño txikiak, indar txiki-koak diralako.

Eta orain, amaitu baño len, barri bat abesti barrien zaleentzako. Las-ter urtengo da disko bat Eurovision'eko sariketan presentauriko abesti batzukaz euskeraz eta euren artean, ia seguru, «Congratulation» eta «La, la, la». Orain ez dabe esango eus-tera izkuntz atzeratu bat dala. Egl-lleak? Ia seguru Estitxu ta Daikiris konjuntua, baña au aurrerago jakin-go dogu ziur.

XABIER GEREÑO

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN
MAKINAK

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

EUROPA'KO AUERRERALDEUNI'K ONENAK,
AMENGO NEKAZARIENTZAT.

ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

E L O R R I O

Vizcaya, 114

Amuebladora COMERCIAL HISPANIA

"IRUKOITZ - EKINTZA"

ESKEINTZEN DU

IRUKOITZ, EXERI - ETZATEKOAK

2.100 ptk. asita 60 eredu aukeratzekoak

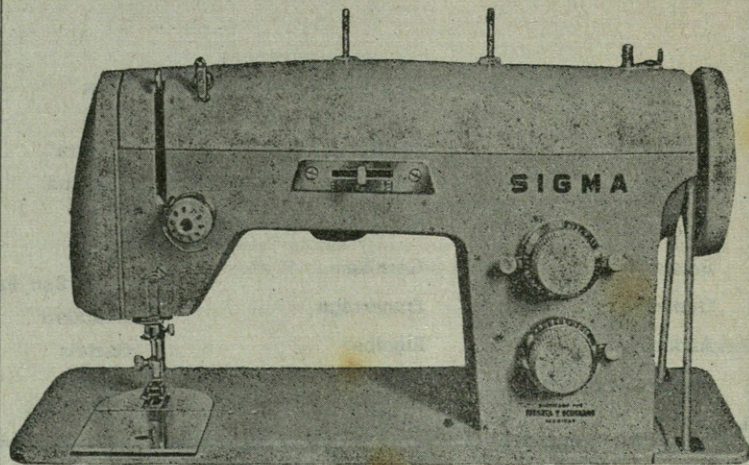
BIJA BIALTZEAK UTSEAN. DONOSTIA'RA BI

PETSONEN ATZERA-AURRERA GURE KONTUZ

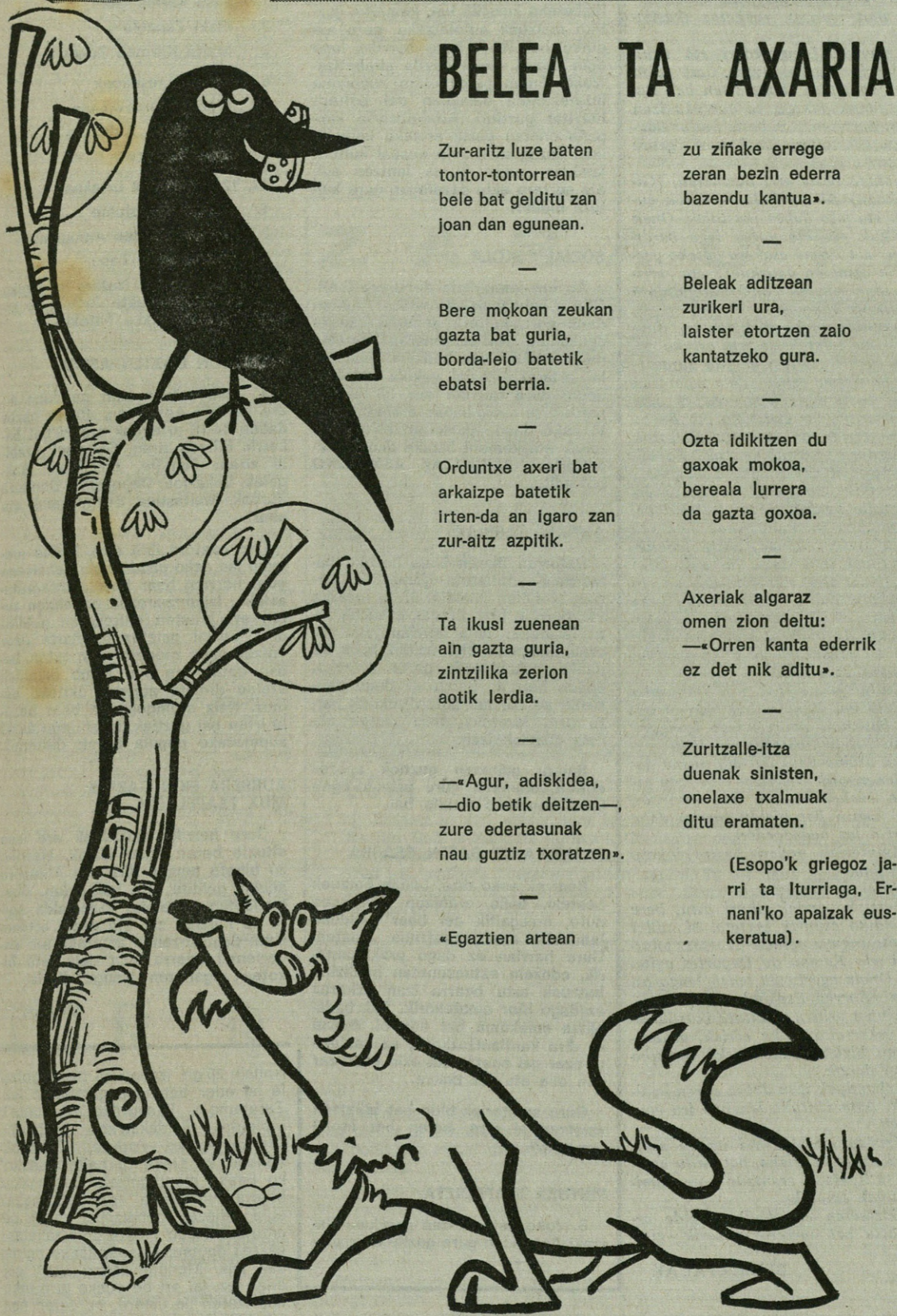
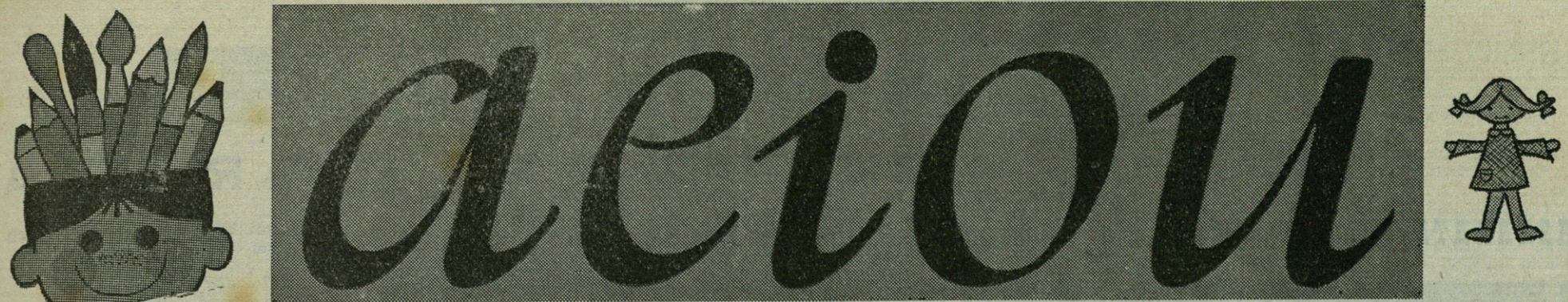
AZKENEKO EGUNAK!!

MORAZA, 14, DONOSTIA'N - S. MARCIAL, 12, IRUN

"SIGMA" - ELGOIBAR

KONTURATUAK GAUDE ASPALDI
ERRIKO TA ERBESTEKO,
OSO ITXUA BEAR DU BATEK
AU ONDO EZ IKUSTEKO.
EZKON-BERRIAK BEAR DUTENA
BIZIMODUAN ASTEKO,
ETXE-BIZITZA EGOKIA TA
«SIGMA» MAKINA JOSTEKO.

BELEA TA AXARIA

Zur-aritz luze baten tontor-tontorrean bele bat gelditu zan joan dan egunean.

—

Bere mokoa zeukan gazta bat guria, borda-leio batetik ebatsi berria.

—

Orduntxe axeri bat arkaizpe batetik irten-da an igaro zan zur-aitz azpitik.

—

Ta ikusi zuenean ain gazta guria, zintzilika zerion aotik lerdia.

—

«Agur, adiskidea, —dio betik deitzen—, zure edertasunak nau guztiz txoratzen».

—

«Egaztien artean

zu ziñake errege zeran bezin ederra bazendu kantua».

—

Beleak aditzean zurikeri ura, laister etortzen zala kantatzeko gura.

—

Ozta idikitzen du gaxoak mokoa, bereala lurrera da gazta goxoa.

—

Axeriak algaraz omen zion deltu: —«Orren kanta ederrik ez det nik aditu».

—

Zuritzalle-itza duenak sinisten, onelaxe txalmuak ditu eramaten.

(Esopo'k griego z ja rri ta Iturriaga, Er nani'ko apaizak eus keratua).

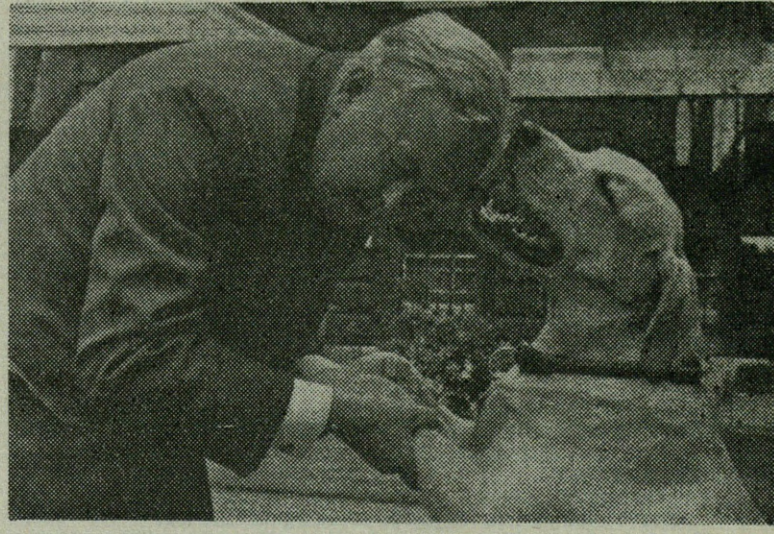
GAUR, IRU ASMAKIZUN

1) **ZENBAKIAK**
Or azaltzan zaizkizun borobil oik 1'tik 11'rañoko lumero batekin bete bear dituzu. Baña gol-tik berako ta ezker-eskubitako borobillen sumak beti 18 izan bear du. Ta iñolaz ere ezin aldatu ditezke jarriak dauden 3, 6 ta 9.

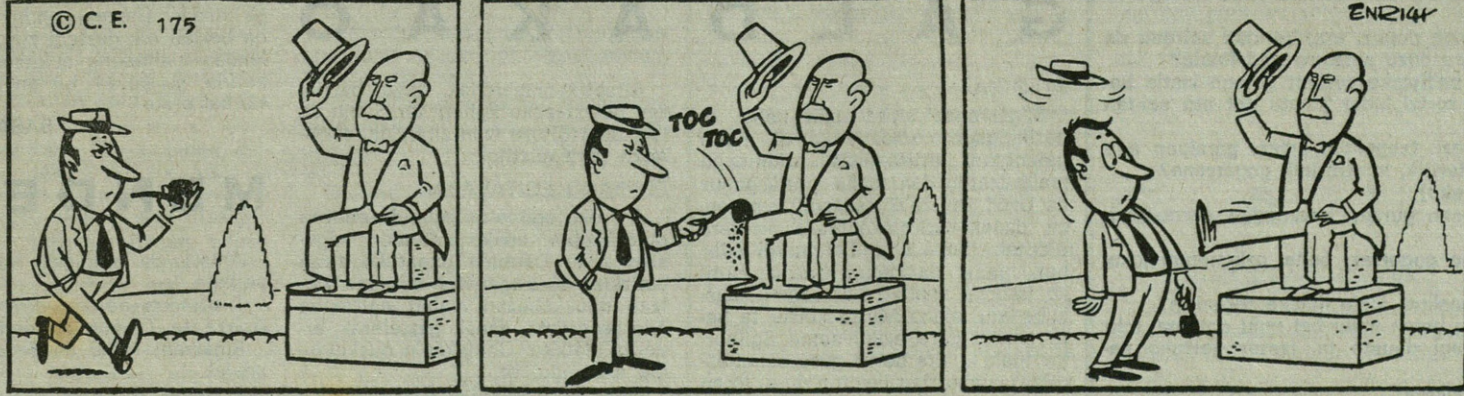
2) **PIXUA**
Sagarrak arrautz eta udare, biak gaña pixatzen du; bost arrautzek udare ta sagarrak aña. Kafesne-ontziak, berriz, sa gar batek eta arrautz batek aña, ikusten danez. Udare batek 60 gramo ditula badakigu, zenbat pixatzen dute sagar batek, arrautz bakoitzak eta kafesne-ontziak?

3) **POXPOLOAK**
Ogeita bi poxpolo dauzkatzu emen da nen artean zortzi kua dro egiten dutelarik. Kendu sei poxpolo ta lau kuadro bakarrik gelditu bear dute. Oso errexa dezu. Ba ña, nola?

LENDAKARIA TA TXAKURRA

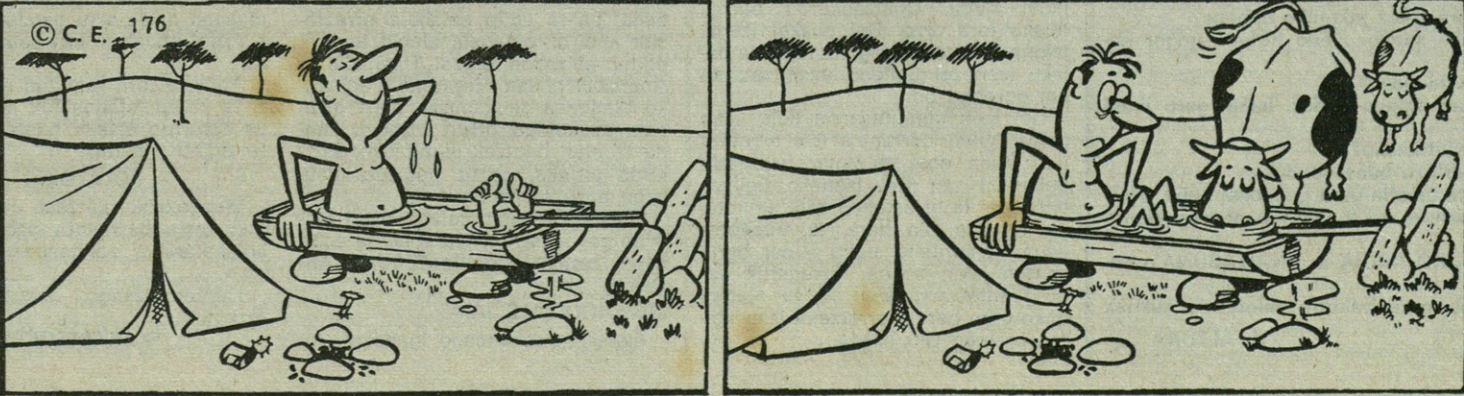

PRAISKU

Zuek danok bezelaxe, Harold Wil son, In glater rra ko lendakaria ere txakur zalea da, gaur ko agiri onek ed er ki adieraz ten di gu nez. Sar ri tan jar du ten o men da be re txakur rre ki n jo stat zen. Wil son'en la gu nak «Pad dy» du i ze na.

KORKOYE

IRU ASMAKIZUNEN AGERPENAK

- 1) **ZENBAKIANA**
Asi 3'tik eta erlojuaren orratzak dijoazten bezela jarri lumero auk: 2, 7, 8, 11, 9, 10, 5, 4 ta 1.
- 2) **PIXUAK**
Sgar rak 90 gramo ditu, arrautzak 30 eta kafesne-ontziak 120 gramo.
- 3) **POXPOLOENA**

BIZKAIA

ELORRIO

AZKARATE pelotari txapelkunaz izketalditxu bat

Azkarate aita, semetxuaz

Aurtengo pelota txapelketa asi zanik geiago dago urduritasun pizka bat pelotazalian tartian, da, batez bere bizkaitarren tartian, Azkarate pelotari kementsuak barriz, zazpi garrenez, txapelkun urtengo dauskun edo ez. Ori jakiten ain dago gaitz!, berak be biarbada, ezakitalako zer egin lezaken, nai-ta ondo trebetuta aurkitu. Pelota-zalien urduritasun ori ikusirik, erabagi neban pelotari urtenena baizen euskaldun jatorra dan orretaz izketalditxu bat egiten juatia, berak, Azkarate'k esaten dauskuna gure irakurriai jakin arazoteko.

Esandako oldozpenak buruan doguzala, jua gintzazan Jorralla onen zazpi'gn. Elorriko goialdetxuan, antziñako ildegi ospetsua zan Argiñeta barrengo larren eguzkibegi baten Azkarate'k dauken etxe apañera, bertan aurkitutako bere emazte liraiña da, urte bi'ko semetxu polit ederra lagun daituzala. Sendi argi maitekor au agurtuaz batera esan geuntzan, ZERUKO ARGIA ta ANAITASUNA erakutsiaz, ze asmutaz etorri giñan bere etxera ta, aldizkari oneigtarako egiten dautseguzan itaun batzuri erantzun gura eban.

—Beste izparrigetarako be gertu egoten naz itz egiteko, ta, askotaz pozago euskerazko orreitarako izan ezketiño. Astero irakurten dot ZERUKO ARGIA eta aurkitutzen dodanetan ANAITASUNA.

—Jayotzez, eta zetan esan bez izaten, Elorrixotarra zera, ezta?

—Bai, jayotzez da bijotzez be.

—Ori da norberan errija benetan maite izatia; ez guaz zenbat urte daukuzan esaten edozein pelotazalek dakianlako; zenbat urte daruazuz pelotaritzan?

—Amabost guztiz, amabi ogibidezko edo profesional.

—Zenbat jokaldi, partidu lez jokatu dozuz ogibidezko lez?

—Ziur-ziur ezin neuskitsu esan baña, berrogei ta amarretik iurogei'ra batez beste urtian.

—Orduan, berrogei ta amabost esango doguz, eta, berataz seireun da iurogei (660) inguru. Zenbat bidar jokatu dozuz amaiera edo finala?

—Guztitz jokatu dodazan jokaldiak ba'litzake zerbait geiago izatia baña, tira orretaiko bat izango da. Finala zortzi bidar jokatu dot eta sei-tan irabazi.

—Zortzi bidar jokatu-ta sei-tan irabazi, txapelkun urten, garaipen edo triunfo ederra zeuk lortu dozuna: Aurkalaririk, kontrarioik gogorrera?

—Azkenengua. (Irribarrez esan dausku).

—Pilosophi ederra zeuria; ezdozu esan gurako azkenengua Atano izan dalako?

—Ez, ez, danak izaten diralako baño gogorrak, baña, azkenengo jokatutzen dana txarrena.

—Etzabixela ondo azken aldian, dirauskue, jakin litzake zergaitig?

—Bai-egija da, enaz ondo ibilli, esku baten kailu bat euki dot eta, min emoten izan eustan baña, zorionez ebagi dauste ta, laster gertuko nazelakuan nago.

—Zelan ikusten dozuz aurtengo txapelketa?

—Beti lez gogor, edo gogorrago, geruago ta urtegeiago daukaguzalako (irri-barrez).

—Zein uste dozuz izango dala amaiera zutaz jokatuko dabena?

—Ezin neuskitsu erantzun, izan litake Atano... edo Retegi, gogor dago-ta.

—Barriz txapelkun urtengo zarela uste dozuz?

—Orixo gura neuke ta alegin guztiak egingo dodaz, baña, gero ikusi biar!

—Ze gertakizun egiten dozuz ondo aurkitutzeko?

—Lo asko, ginasia, mendia ta jan garbixa baña sendua.

—Guk, bizkaitarrok, zuk barriz garalle urtetia gura genduke, baña, orretara ezpa-da, onenak urten daiela, eta onena ori zu izango al-zera. Beste zerbait illari?

—Neure biotzeko agur bero bat ZERUKO ARGIA ta ANAITASUNA'n irakurle guztial.

—Orretara idatziko dogu zeuk esana, gure irakurle pelotazale guztiak pozez irakurri daien.

J. ALTUNA

BERRIZ LEGORRETA

Gurasoak "deretxo naturalak" emondako eskubideak daukez imeari ezkolia emoteko eurek nai daben tokian eta izkuntzan.

¿Ze gatz etorriko jaku umiek euren ikazkizunean euzkeraz ikastia-kin?

Ezkerrak Jaingoikoari eta ekin-tzalleari, Euskal-Errian, asi dira atiak zabaltzen (baita isten be). Barria danok dakigu, ze burruka izan diran Berrizen. Aimbete bildur dau-tsagu ikastoliari, euskeriari, geure errian?

Gañera beste erri batzuetan, (Gipuzkoan) Alkate batzuk, eurek aupa-tu eta jaso dabez ikastolak. Onek eta guk ¿ez ete gagoz lege bardi-nean? ala ¿beste esakera bateko per-sonak agintzen dauskuez? eta ¿erri-ko ume guztiak ondo atendidute daukaguz ezkolagaz?

Agintari onek, nori dautse bildur-re. Ume txikiak lar arin artuko da-bela euskal zaletasuna, edo gurasoe-tan barriztaut egingo dala zaletasun ori?; beste batzuk aurrea ez dau-tzien artu?, lar esnatuko ete Ba ba geure errian onegaz, eta onegaitik ito ardura ta asmo batzuk? Ez bil-durrik izan arriskurik ez dago-ta.

Jakiñik gurasoak eta beste la-guntzalle batzuk, ordaintzeen dabe-la aldabean moduan Anderiñoa eta ikastolako premiñak, gazte batzuk, eratu nai izan dabe jai aldi txiki bat ¿baña zer? ezin leikela izan eta debekatu dabe, kontzientzian ezin leikela emon permisiorik legetik kanpora dagolako. ¿Aimbete alegin len. asi ez daiten eta orain tolerau, askotxo ez ete da?

Kultura-arazo bat ito, (idi-proba desafio bat izan ba litz, edo olako-ren bat etzia naurrenengo izango?

Baña baten-batek esan leike po-litika usaiña daukala, eta onena da-la, lenengotik ebagitea; alan izan ez-kero euskera egiten dan etxietan, erri nagusi bat bialdu biarko dabe morroi lez badezpadan.

Agintariak erriari begira jokatu biar dau.

Eurek erriarentzat.

Berrizko erriak, ikusi ditu, bere aspaldiko asmoak betteta. Bi millo'i Peseta inguru agindu dautsez, jolas-toki edo Kampe de Deportes egite-ko. Onela agertu da lengo lengo as-tean (Correo Españolan).

Ainbat ariñen amaituta ikustia as-ko eskartuko leuke erriak, ardura-duen bizkortasunak asko poztuko gaitu danok.

Ezkonduek izan dabez euren itza-l-diak, Aste santuko lenengo iru egu-netan.

Kristau gizarte, erri itzaldi asko biarko doguz pizka bat arduratze-ko, ta biziizari erantzun kompromi-sodunak emoteko.

Gazteetan ez ete-dago talde ar-duratsu bat aurrerakuntzarik egite-ko?

BERRIZTAUAK

GALDAKAO

JAYOTZA

Bi'garrenez airta egin nabe, ta pozik gagoz ematzia ta ni, naita geienetan airtita-malla azkenengo malla izaten dan; baña, pozik gagoz da Urtzi Deuna'ri eskerrak emoten, ze, danak eztrialako malla orretara elduten. Illoba eder bat, mutil eder bat, lendik daukagun Gaizka muti-ko jatorrai anaitxu bat ekarri daus-kube ene alaba Miren-Iknerne ta be-re senar, gure ezkon-seme Egileor'tar Iñaki'k: Eta beraz gure sendi-ba-ratza, udabarrian jayoten diran loran antzera, jayo dan eusko lora maite-garri bat orregaz, geituta, ugarituta ikusi dogu. Ugatzaukeran barriz, eusko lora orrei Dei euzkel izena, jakiña, jarri dautse gomutagarria da-lako izen ori Egileor'darrantzat, da bai gureztat be.

Dei izen gomutagarria dala esan dogu Egileor'darrantzat da, orretara da: Orain ogei ta amar urte edo geiau, il zan Dei izeneko Egileor bat, ogei ta bi urtedun zala. Beneta-ko kistarra zan bera, ta, euskotar osua, kementsua, egija bildur barik esaten jakin ebana. Orregaitik do-gu gomutagarria izen ori, ta, alegin-duko gara beren jarratzalle izan dai-ten oraingo Dei barria.

ALFABETIZAZIOA

Aurrekoan esaten genduan beze-la. Euskaldunok analfabeto gera geure izkuntzan. Ortarako aratu da illabeteko kursillo bat, komarka guz-tiko maixuak antolatzeke, gero au-etako bakoitzak bere herrian lana egin dezan, herri guztia alfabetiza-tzeko. Emen gatoz orain zuengana interesantea dalakoan dei egitera herriar guztiori. Alfabetizazio kan-paia onetan parte artzeko kemena izan dezagun. Orrela euskal kultura landuaz, geure burua lantzen asi, eta aurrera ekin dezalogun gure kul-tura bideari.

SOZIAL ESKOLA

Au ere komarkala degu eta OAR-Gi'ren babesean antolatuta. Ikusten degu gure kultura benetan exkaxa daukagula eta personaren nortasu-na geitzeko eratu beharra daukagu-la; ortarako sozial eskola antolatu degu, gure herrian ere 35 gaztek parte artu dute, bañan ora-indio bes-te asko daude parte artzen ez du-enak eta komeni litzake danak par-te artzea JAKINTZAK ASKATUKO bai gaitu.

ARTIXTA BERRIAK

Datorren illaren 5'an, herriko ba-tzordeak antolatuta izango da, Ar-tixta Nobelen jaialdia. Parte artzeko era herrian bizi diranak bakarrik ar-tu lazateke; naiz herrian jaiio eta orain kanpoan bizi baldin bada ez dauka eskubiderik parte artzeko. Edade barruan berriz ez dago neu-rrik, au da, nai duten guztiak par-te artu lezateke, naiz zarrak eta naiz gazteak izan.

Saiatu gaitzen guztiok zeozer egiten, onenean gure artean egon leike benetako artixta bat.

PRAKTIKANTE BATEN BEARRA

Bearrak asko dira, bañan batzuek besteak baño erantzun errezagooa dute, orregaitik asi bear genduke lendabizi auei erantzuna ematen. Gure herrian ez dago praktikante-rik, edozein estuasunetan medizina batzuek artu bearra izan ezkeroz ez dago inor ematekorik. Bai, bada-biltza emakume bat edo bi. Bañan ez diran konfiantzazkoak, ez baidaki-te ezer gai onetaz eta ezin esan zer dan ona eta zer txarra.

Gure agintariak bide bat billatzen saiatzen al dira, baten bat etorri arazteko?

PINTURA TXAPELKETA

S. Jose astean izan genduan Pa-rroki Antzokian gure gaztetxoan pin-tura txapelketa iru taldetan bana-tuta; era ontan gelditu ziran:

5, 6, eta 10 urtekoak

- 1.ª Juan Karlos Goia
- 2.ª Iñaki Esnaola
- 3.ª Maria Karmen Zugasti

8, 9, eta 10 urtekoak

- 1.ª Maria Lourdes Lasa
- 2.ª Luis Mikel Aldasoro
- 3.ª Jose Kurtera

11, 12, 13 eta 14 urtekoak

- 1.ª Daniel Bartolome
- 2.ª Miren Lourdes Amundarain
- 3.ª Maria Jema Lasa

Benetan artixta izatera allatzeko erakoak ditugula uste degu gure ar-tean laguntza pixka batekin.

ERDILDUN GAZTEN ASTEA

S. Jose astean izan genduan au ere Parroki Antzokian. 40'bat gazte daude 14-16 urtekoak eta 20'bat ba-karrik biltzen ziran. Gai abek erabi-lli ziran: Familie, Erreljioa, Ikas-gaiek, Bokazioa, Deporteak, Denbora libreak, Maitasuna, Sozial gaiak eta abar...

Oso gustora ibili dira, bañan ora-indio lan asko gaude egin beharrean gure herrian bear bezela integratu-azteko. Izkuntz-arazoa nabaitzen zu-ten eta ikasten ekitekotan gelditu dira. Sozial gaietaz orañarte ezer ezinuz gabe zeudela esan zuten, ba-ñan ontan ere oso asmo bikaiñak azaldu dituzte aurrera ekiteko as-moz. Naiz oraingoan ez bear beze-la irten gai guztiak, uste degu aurki superatuko degula berak diotenez.

AUERRERA EGIN GAZTEK. MUX TXAPELKETA

Gure herriko muxlariak ere izan dituzte beren egun alaiak. Herriko 30 bikote neurtu dira eta Aldasoro anaiak gelditu dira txapelkun. Bost igandetan benetako ezda-baida sor-tu da muxlari zar eta gazte artean. Uste degu urrengo urterako ere es-perientzi ederra izan dala, eta bi-koteak ugaritzen juango direla.

GORKA

rralla'n 28'gn, izango da mendigoizale jai eder bat, urte guztijetan lez, Zaratamo'n, Basauri'ko Baskonia'k eralduta, Galdakao'ko Ganguren, Arrigorriaga'ko Padura, Zamakola (Bilbao) ko Osea ta baita Basauri'ko Edesa mendigoizale bazkunakaz batera, urteroko mendi-txanguak egin dabezan mendizalari sariak ba-natutzeko, edo Fiesta de finalistas esaten dautsena ospatutzeko egiten dan jai. Mendigoizalari jaiak gei-enak lez, jai ori be eusko giro utse-kua izaten da urtero, ta, zetan esa-nik bez aurtan be orretarikua izan-go danik. Gaztedi andija batutzen da bertan da, gaztedi zintzua dagon lekuan alaitasuna aukitzen dan es-keiño, gu be (J. L.) an izango ga-ra, bai orixe!

BASA-JAUN

MENDEXA

Amaitu da laugarren Museko txapelketa.

Txapelkun gelditu diranak: Anjel Agirre ta Txomin Juaristi.

Bigarren: Patxi da Jesus, Urkola anaiak.

Zorionak guztiori!

Martia'ren 30'an, larunbat gabean egin genduan lagunarteko apartia, musean parte artu genduanok.

Apari ondoren sari banaketa egin zan.

Andik atzera izan zan naiko abes-ti ta kantu, alaitasunik ederrenean. Ea datorren urtean beste orrenbes-te egiten dogun.

BOLATOKIA

Mendexa'ko gazteak lengo bola-toki zarra berriztatu dabe, jenteak bolaketarako zaletasuna artu da-gian.

Laister izango doguz bolariak errian.

TXAKARTEGI'TAR JOXE

GIPUZKOA

LEGAZPIABEASAIN

IKAST-ETXETAKO TELEBISTAK

Epaillaren 31'an eguerdiko 12'tan, Eslesa antzokian jai-aldi polita eratu, zuten ikast-etxetako irakasle ta erriko irakaskintzaren ardura dute-nak. Urrut-ikuskin bidez ikastaroak asiak daude, ta, saio oiek ikasleen artean artuak izan ditezen, tresnak zuzendu bear, da ortarako diru bil-tzea zuan jai onek elburu.

Aurre egunez atez-ate banatu zi-tuzten paperak bakoitzak al zuan lu-guntza eman zediñ, da jai-aldi one-tan bildu zutena oso-osorik asmo au-risteko zan.

Goizean, erriko lenen ikastaroko neska-mutill ikasleak, poxpoliñ jan-tzian, Telleriarte-Brinkola auzoan antolatu duten kitarjole rondalla apiñaren doñu goxoan alaitsu, ate-rik-ate berriro erritarren sariak bil-duak, ondoren abeslari-soñulari, jai-aldi txit atsegiña, erritar talde be-rrien agerpena tartean.

Biotzez eskeñi ziran taldeak auek ziran. Alaitasuna rondalla, Alaita taldea, Itxaropen irukoitza, Ros-Blan bikotea, iru salde auek lenengo al-diz erriaren aurrez-aurre, entzuleok gogo biziz entzun genien orain arte izkutuan egon diran abots goxo be-rriei.

Badago errian abes-giroa, naiz euskeraz, naiz erderaz, aukera ede-rrean azaldu zaigu oraingoan, gaz-teria lo zorrotik ateratzen dijoala egi-egia. Ondoren, Urretxuko Olar-men, da Zumarrako "Los Meteoros" tal-di aipatuak. Legazpi'tar neskatz lirahia abeslari duana. Erriak jator erantzun zuan, dir umordoxka poli-ta bildua izan bear dute. Entzuleak pozez ta oparo txalotu zituzten tal-de danak, baña bereziki, beren al-men txalogarriak erriaren aurrean jarri dituzten talde berri oiek.

Mori-on danori, esker beroakin ain gogo-enez erriaren aurrerapen mi-ñez eskeñi zeratelako.

KIROLAK

Urte-aro ontako ostikoketa salla-ri bukaera eman diote, Ilintxa tal-deak.

Bere errialdeko mallan bigarreña

atera zuten, da Gipuzko-kopan ere berdiñ, azken jokaldiak galdu badi-tuzte ere, badute irabazmenik asko urte-aro osoan ain trebe iraun du-telako, ta lengo igandean, Beasain' en aurka Tolosan jokatu errira itxuli ziranean, arrera berezia egin zitzaizen, txistulari ta dantzariekin Udai-etxeko sorailura atera, ta ze-karten bigarren txapeldunen kopa altxatuaz, txalotu ziran gure mutil kementsuak... AUPA ILINTXA.

AN-ZAN

GOGO JARDUNAK

Aurrez nion bezela, gogo-jardunak ere egiñak ditugu. Aurten iñoiz ba-ño jende geiago bildu gera. Ala ere oraindik euskaldun askotxo dira, gaztelerazkoetara joanak. Baña egia esan, igaztik aurtena ainbat ugari-tzen bagera, ondorengo urteetan, Eliza betetzera bereala iritxiko ge-ra.

Aurten, etortzeko izendatuta ze-goan apaiz jaunak, ez du etortzerik izan eta erriko on Patxi Mitxelena jaunak itz egin digu. Egia esan, oso

ondo itz egin ere. Gaur-gaurko kris-tautasunaren arazoak azaldu dizki-gu. Gure kristau-izate azalekoa ta oiturazkoa. Azkenean beti zuztar bat azaldu digu gure kristautasunaren eusgarri: MAITASUNA. Benetako Maistasuna zer dan eta ez guk uste izan oi degun maite-itxura legorra. Egi auek ez al ditugu ahaztuko! Itzaldi auen bidez ikusi degu, erriko apaizak ere jakintza badutela ta bai-ta ere gaurkotasuna; beraz probe-txua ateratzen saiatu gaitezen!

Gogo-jardun auetan beste gauza bat ere bada aipagarria: Euskerazko liburuak saldu dirala. Eta orain gal-dera bat; Zergatik Eliz-atariko ur-nan, ez da azaltzen Euskerazko libu-urik? Liburu onak jarri ezkeru sal-duko lirake!

ALFABETATZEA

Jorraillaren bigarren aste ontan burutu ditugu, gai onetaz eman zaiz-gigun ikasketak. Beroien bidez, orain arte izkutuan genuen jakintza arlo bat, argitaratu zaigu: EUSKERA eta bere ELERTI edo LITERATURA. Ezja-kin giñadenon artean, nork pentsa-tu zezaken Euskaldunok orrenbeste idatziren jabe giñala? Batzueri en-tzun diegula ta Euskal idazti gutxi dagoztela esaten jardun oi gera. Egia esan, beste izkuntza batekin konparatuta ez dira gelegi izango, baña ditugunak ezagutzetik oso urru-ti gaude. Ez da arritzekoa, Euskal-dunik geienak analfabeto diran bi-tartean.

Ikastaro auetan, Euskeraz irakur-tzen eta idazten ikasi edo genikigu-na ondu degu eta gaur egun orto-grafiatz eta izkuntza batuari buruz dauden arazoan jabe egin gera. One-la, badakigu nundik nora gabiltzan eta zer irakurri ta nola idatzi ere bai. Batasuna egiten danean, pre-stago arkituko gera ta ematen diran aginduak betetzeko ezaiparik ez de-gu izango.

Ikastaroari bukaera emateko itzal-di bat antolatu zan. Berai, Euskal-tzaindiko Lendakari dan on Manuel Lekuona jaunak eman zigun. Gai-a: «Prehistori ta Histori arteko zubia» (jakiña Euskalerrian). Bere itz mar-dulatan egoki asko ikusi ahal izan genuen gure larrean lur-jabetasunak izan duan errikoitasuna. Guztia ger-takizun eta ipuiekin argituta.

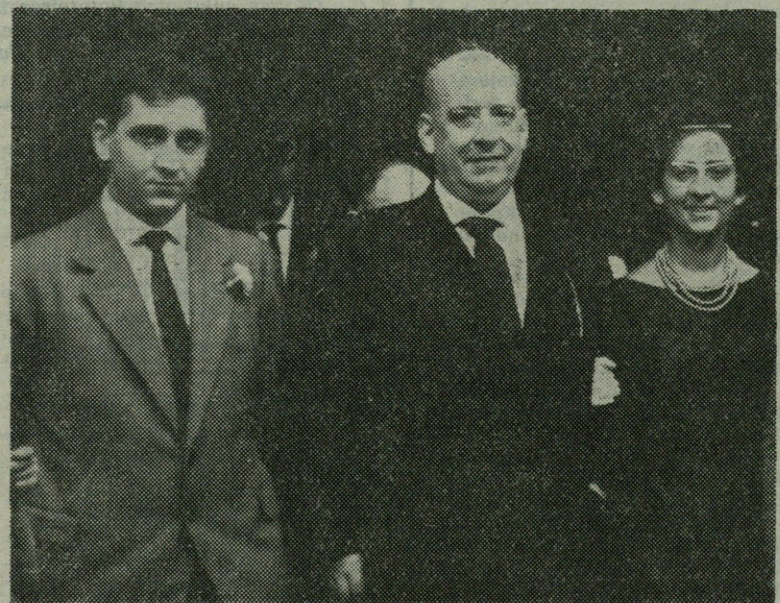
Azkenik, Irakasle berrieri txartel bana banatu zitzailetan. Euskaltzain-diak agiri bat eman zieten erakus-teko prestatu ziraden guztieri. Be-goña Arregi andereñoak irakurri zi-tuan eta Lekuona jaunak banatu.

Guztia amaitzeko on Xalbador Garmendia'k «Agur Jaunak» abeste-ari ekin zion eta anaitasunik aundie-nean amaitu genuen jardunaldia. Baña ez degu emen bukatu bear, orain jendearen erantzuna bear de-gu. Beraz Beasain'tar euskaldunok jo zazute O.A.R.G.U.I'ko gelara edo Alfabetatzearekin zer ikusi duan ba-tengana eta izenpetu zaitezte dato-rran illean asiko diran Ikastaroetara joateko. Orain da garaia! Gero be-rando izan leike!

Azkenik Eskerrik beroenak eman bearrean gera, au antolatu duan tal-de osoari eta ezaiparik gabe gelak utzi dizkiguten Lasalletar anaieri.

MURUMENDI

ZARAUTZ

GOÑI SENDAGILLEARI OMENALDIA

Zarautz'ko erri osoak bere biziko omenaldia eskeñi nai dio on Ramiro Goñi sendagille jatorrari. Gorasarre ondo merezia auxe, be-rrogeitaka urtean eriak sendatzen, gaxoak zaintzen, naigabeak arin-tzen eta malkoak txukatzen jardun danari. Ta ori dana utsean egin ere, maitasun eta esker-onaren truke. Orain erri osoak esker-on ori agertu izan nai dio.

ERRERA

ASTE SANTUA

1968, garrengo garizuma igaro da ta azkenengo astea, Aste Santua, bear dan garrantziarekin ospatu de-gu Errera'ko eleiztarrak.

Garizumako lenengo astean gogo-jardunak izan genituen gizon-ema-kumeak, euskeraz, urrengo astean erderaz izandu ziran, eta azkenean gazte jendeak, neska-mutillak izan dituzte.

Aste Santu ontan, Ostegun Deu-nean, arratsaldean, egunari dagokiz-kion eleizkizunak izan genituen. Jen-de asko osatu zan eta gogozkoa izan zitzaigun eleizkizuna, ta bai-ta ere gaueko Ordu Santua, Arrua, tar Joseba apaiza'ren gain, izlari trebe eta sakona.

Ostiral goizean, Gurutz bidea, goi-zeko zazpiretan, Errera'tik Altza'ra. Jendetza asko osatu zan eginkizun ontara, ta oso atsegiñ izan zitzaigun ikusirik euskaldun jendea sendo eta zintzo eginkizun ontan bere kristatasuna azalduarik ora orretan. Nekaldia gogoratutik eta neke pix-ka bat nabaiturik malda gora, otoltz egiñaz eta abestuaz Kristo'ren ome-nez. Geltoki batzuetan eta azke-nean, Altza'ko eleizan, izketaldiak Aranburu, tar Erramon, apaiza'ren gain.

Egun ontan bertan, arratsaldeko 4 terdietan eguneko eleizkizunak, eta gabean, Bakardadeko itzaldia, Arrue' tar Joseba apaiza'ren gain, erderaz eta euskeraz, oso egoki bi eratara. Ondorenean ibilaldia (prozezioa), ta aurten oso dotorea. Bada lena-goiz gañera bi irudi berri osatu dira aurten, bata ARA EMEN GIZONA ta bestea BARATZAKO OTOITZA, bast irudi danetara, danak ederki apain-duak ta argiz beteak, oso ederki an-tolatuak eta atsegingarri izan da erriarrentzat orrelako gertakizuna, fedea bizituaz kristau biotzetan.

MADRID

Alderdi ontan gertatzen geran euskaldunak asko gera ta, tokotik urrun, atsegin izaten zaigu elkarga-natzea. Igandean euskaldun gazte igarotzeko asmoz. Baita lortu ere gure naia.

Goizean goiz atera giñan beribil batean neska-mutil taldea Segovia' ra ta gaztelar-urri preziatu ontan i-go genituen eguneko ordurik geienak.

Tovar euskaltzain eta jakintsu-aren akademi-sarrera ta "sustantzi" oneko gaiak ba ditu, noski, Madril-tar onek, euskaldunentzako ere ja-kingarri. Alare, ni ibillaldi bat dan xeetasun onekin natorkizue... Bere utsean, neri beste barreneko poztas-un bat ematen dit, atzerrian onela euskaldun gazte taldea batuta ikus-teak. "Bestelako" esan-nai bat dua-la iruditzen zait, eta orregatik bi-daltzen det albiste edo berri au.

Abeslaririk ez genduan palta izan eta, txoriak bezela, or aritu ziran danak kantari, euskal abesti zaar talde bat bildu giñan egun alai bat eta berriak ustinduaz. Gauzarik pranko adierazi nezake, baño ez noa luzatzera.

Euskeraz meza Segovia'n. Alaxe izan genduan! Ez batetxo ere arri-tu. Ta bear ba da, Euskalerrian baño oztopo gutxiagokin, gañera.

Emengo gazteek ere abesti au zu-ten ezañetan, beste askoren tar-tean:

"Gazte gera, gazte — ta ez gaude konporme"...

Urruti samar arkitu-arren, etzai-tugu aazten, Euskalerri'ko txoko maitea.

KORTARA

AUNTZA

Z. ARGIAREN TXARTELA

ASTE ONTAKO JAIOTZAK

ONDARRUA-Miren Urrategi Aizpurua
GALDAKAO-Dei Egileor Altuna

JAIOTZA-TXARTELA

Oraintxe aste batzuk asi giñan ZERUKO ARGIA'n, ildakoen txartela astero jartzen.

Gure irakurle batzuen eskabidez, orain JAIOTZAK ere bere txokoan jarri nai genituzke asterik-aste.

Ortarako, zuek bialdu bearko diz-kiguzue, zuen aurtxe berrien izenak eta erria.

Ekin, ba, berri pozgarri oiek bial-tzen.

Gure zuzenbidea: ZERUKO AR-GIA Oquendo, 22 DONOSTIA.

ASTE ONTAKO ILLAK

BIZKAI

BILBO. — Juan Gonzalez Lopez, Roman Zaldibar Ezkurra, Anjeles Hernandez Ira-tortza, Benanzia Ibañez eta Ormijana'ko Saez, Teodoro Lopez Arana, Maria-Vea Mur-gia Arana, Alejandro Marin Lopez, Maria Arteta Idirin, Kasimira Irazabal Landeta, Ana Abasola Atutxa.

ETXEBARRI. — Domingo Odriozola Rebo-llar.

IBARRURI. — Ramon Irazabal Asla.

AMOREBIETA-ZORNOTZA. — Benito Bas-terra Ugalde.

SESTAO. — Florentino Abadia Arrastia.

ARENAS-GETXO. — Sofia Biktoria Lezea ta San Pelayo.

ORTUELLA. — Herminia Balparda Markina.

AJANGITZ. — Franzisko Enbeita Osoro.

GAMIZ-FIKA. — Antonio Ibartzabal Ganboa.

ZALDIABAR. — Toribio Barrenetxea-Arando Apellaniz.

GIPUZKOA

DONOSTIA. — Maria Apalategi Ozejo, Er-nesto Marko Kalbete.

ELGOIBAR. — Kristina Arrillaga Arriola.

ERNANI. — Jose Garmendia Intxauspe.

TOLOSA. — Marzial Olarvide Dravesa.

LEZO. — Zakarias Larrea Azkue.

ORIO. — Jose Antonio Solabarrieta Men-dizabal.

EIBAR. — Santiago Centeno Altzueta, Fa-kunda Urbietta Irusta, Eufemia Kortaberria Retenaga.

PASAI SAN PEDRO. — Mercedes Odriozo-la Alberdi'rena.

AZPEITIA. — Barbara Barrutia Apellaniz.

IGELDO. — Maria Kruz Uranga Iraola.

AZKOITIA. — Juana Odriozola Epelde.

IBARRA. — Segunda Etxaniz Nazabal.

ONDARRABIA. — Manuel Vazquez Redon-do.

ZUMAYA. — Antonio Urrestilla Aizpurua.

NAPARROA

IRUÑA. — Josefina Morte Miranda, Agapi-to Goñi Goñi, Paskual Iriarte Ezkurra, An-tonia Mugeta Altzueta, Braulio Flamarique Nabarlu, Sortze Garbiko Maria, moja, Jose Xabier Ororbia Ziritza, Isaias Uterga Za-baltza.

TAFALLA. — Migel Artola Razkin, Jazinto Oreja Gartzia.

KORELLA. — Fray Antonio Etxarri Jesús Aurtxoa'rena, C. D.

AOITZ. — Kandida Dukay Iribarren.

OLITE. — Xabier Moriones Escalera.

BERIAIN. — Juan de la Villa Bueno.

KADREITA. — Jose M. Pascual Gofil.

TORRES DEL RIO. — Anjel Bujanda Ozlo.

BURLADA. — Toribio Urkia Zalba.

MURTXANTE. — Santiago Escribano Perez.

PUNTE LA REINA. — Galo Sarasate Men-dia.

ARABA

GAZTEIZ. — Domingo Besga Otxoa.

LLODIO. — Matias Camino Basualdu.

LAPURDI

ZOKOA. — Victoire Passiet, Dominika Agirre.

KANBO. — Pierre Dhau, Hiriberrikoa, Lau-rent Lapeyrate, Orgillarenbordakoa.

BENAPARROA

BIDARRAI. — Marie Etcheverry, Maingia-nekoa.

ALDUDE. — Gratien Mariluch, Soldadoi-nekoa.

BAIGORRI. — Maria Iriberry.

IRISARRI. — Piarreño Indaburu, Sohe-takoa.

ZUBEROA

MENDIKOTA. — Pierre Ahollegu, Galarra-ga Uthurraltikoa.

G A I N T Z E

ANDIK ETA EMENDIK

Zaldibi erritik izparringian idatzi dute esanaz etxekoandreak oso gaiz-ki egiten dutela zikiñak errekeru bo-tatzea; andik sortzen dirala arratoik ta zikinkeriak, uzteko ate-ondoan basureroak eraman ditzen. Aizu, adiskide, zuen ibaian zikinkenak sortzen dirala-ta Gaintzeko erri-bi-de ertzean arkume zuriak sortuko diralakoan etzera bada egongo.

Aditzera badet Gaintzetik Larra-itzara "ruta turistica" jartzeko da-biltzaria Eztago gaizki. baño orta-rako bide berria egin edo lengoaren ondoko basura mendiak aienatu bearko dute.

Poz ederra artu zuten gure agu-reak aizeak itzalten ezitituan tximis-targiak jarri ziranean; baña gaur Txindokin pospoloa orduko itzal-

tzen dira gure tximistargi oiek eta argizariari esker ikusten degu aize-gauetan.

Lanak krisis deritzaion gorabera duala ta bazterretan kamioi berebi-llak geldi omen daude. Argi egon, jaunak!

Datorren udaran irabaz bidea izango dezute erri ontara ur ka-rraioan; salneurria, litroko peseta ... (iazko salneurria "kongelatu" ba-da beintzat).

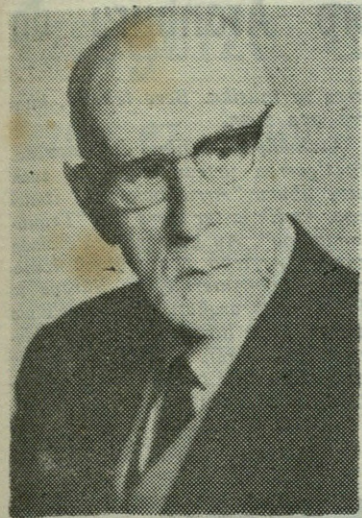
Parra egiten al dezute, parra... neri negar gurea datorkit. Aginta-riok badezute zer egiña, oz aspal-dian, ur eta argiaren izenean, urik eta argirik gabe, biltzen ari diran diru oiek. Arazo auei zirri egiña utzi ez, baña eldu ta bukatu bearra dago, alboerrien parragarri izan ez-gaitezen.

BOSTAITZETA

"Itxina" izeneko euskal-poema

JOSE OLAIZOLA mai-xuari eres-gorasarrea

Bilboko gorasarrea egin da zortzi egunera, Donostia'n berritu dute jaia. Jose Olaizola musikari ya-yoaren omenez. Victoria Eugenia'ko

Jose Olaizola

Areto zabalean, egundoko jaialdia antolatuta zuten.

An zan Bilbo'ko San Anton'go

Abesbatza, bere zuzendari duan Arregi'tar Andoni jaunarekin. Onek egiña da "Itxina" euskal-poema. Doctore kantatu zuan abesbatzak. Eta Ezti'xu, kanta berrien arrotzaille xoragarriak, bere abesti berriak ere entzun-arazi zizkigun, euskera goxoan.

OLAIZOLA'tar JOXE musikariak 85 urteak, azkenengo ilbeltzean bete zituan. Bere bizitza luzean zear, alako lan miresgarriak utzi ditu musika-saillean, or-emenka zelaiari lore argiak bezela zabalduek. Bere lana lengo musikaren arian datorkigu, Euskalerriko eres-abe-rastasuna ugalduek.

Gizon onen biotz garbia, bere esan onetan nabari da: "Egi ta Justizian oiñarritutako Pakea nai det, eta ori eskatzen diot Jaunari".

Beste sari askoren artean, azkenengo Euskal-Abestien Jaialdi bietan, bi urtetan lenengo saria irabazia du, bere "Mendietan" eta "Agur, Begoña'ko Ama" abestien bidez.

ZERUKO ARGIA'k oso gogoko duan gizon bikain onen gorapenetan ezta ixillik gelditu nai. Bijoakio, ba, musikari yayoari gure txalo beroa ta aurrerako agurrik bizieta.

AMILLAITZ

Gure Simon Bolibar, modan

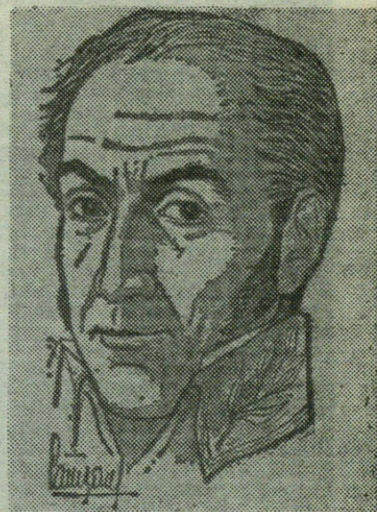
Simon Bolibar, Ego-Ameriketako eskatzalle bizkorra, modan dabilki-gu aspaldi ontan. Batetik, Madril'ko

erriak oroitarri bat jarri nai dio; aspalditxotik zor zion oroitarri bat. Primo de Rivera zegola Alfonso XIII'garren erregeak lenengo arria jarri bai-zun Bolibar'en oroigarritz... Orduetik onera, urte ta ordu txar asko izan dirala-edo, dana dala orain arte ez du Madril'ek bete zorra.

Laister zabalduko dute madriltarrak Simon Bolibar'i egin dioten oroitarria. Parke del Oeste dalakoan jarria dago ta Laiz Campos eskultorea da bere egillea. Gaztiatu dutenez, Kolonia'ko lendakaria etorriko omen da oroitarri onen inaguratzeko.

FILMA ERE BAI

Bestaldetik, Simon Bolibar buruzagiaritz pelikula bat gertutzen ari dira. Len filosofi-irakasle famatu izandako Nanny Loy —gaur filme-zuzentzaile dana— izango da pelikula berri onen zuzendari. Ta Simon Bolibar gizonduko duan artista alemanitar Maximilian Schell, Soraya' ren ezkon-gai edo izandakoa. Euska-

Simon Bolibar

lerrian, Itali'n eta Venezuela ta Kolombian jardungo omen dira filma ori egiten.

Berri bixi-bixiak

• Naparroa'k Gobernuari ematen dizkion 21 milloiko zergak, «aztertutak» izango dira orain. Oñela dio Foru-Diputazioko lendakari ordeak.

• Espainia'ko Batzar Nagusiak oparo eskeintzen oi dizkio bere txaloak Gobernuari. Lengoan Ezleria-Ministroaren itzak entzun zituan Unibersidadeari buruz; eta «oso txalo illak» jo zizkion itzaldi ondoren. (Oñela HOY egunkariak, 68-4-6'an).

• Ostegunean, illaren 18'garrenean, Ramon Tamames Irakasleak, itzaldi bat emateko zuan, «Lan-mundua ta giza-eskubideak» gai artuta. Itzaldia debekatua izan da Agintarien aldetik, eta izketaldia Madril'go UNESCO'ren aldeko Lagun-Elkarteak antolatua zan.

• Ginebra'n Espainia'k duan Konsul Nagusiak, Migel Sanchez-Mazas Ferlosio'ri bere muga-agiria edo pasaportea kendu egin dio. An bizi baita «El Jarama» idatzi zuan gizon au, 1957'garren urte ezkeru.

• Bartzelona'n, lanik gabeko langilleak, eunetik 36'k, lanik-ezari laguntzeko legeak eskeintzen dituan diru-laguntza eskasak ere, ez ditu jasotzen. («El Correo Catalan»ek 68-4-5'an).

Munduan onenak

—Internazionala izango nauk, Errusia, rekin.

—Ni, euskalduna.

—Errusitar folklozealea nauk. Bezturtu ditezela beste folkloreak errusitar folklorea eta "ballet", en aurrean. Munduan onenak!

—Gurea, euskaldunena zaintzea eta irauaraztea nai nikek.

—Ez al dek ikusten munduko literaturan ere errusitarak dirala galen? Tolstol, Dostoyewski...

—Literato onak eman dizkik, bai.

—Eta illargira, bueno, lenengoak errusitarak iritxiko dituk, ikusiko dek.

—Nigatik libro dizkitek bideak.

—Inbentore onenak berak. Inbentorik garrantzitsuenak errusitarak asmatu dizkitek.

—Bai.

—Nun, munduan, errusitar soldaduak baiñan obeagorik? Nun? Berak menderatu zien Hitler aundia.

—Ameto.

—Kiroletan berriz, ikusi itzik Olinpiadetan, berak dituk garaille. Errusitar atletak munduan aundienak dituk!

—Egia, ez dituk makalak.

—Langillea, nun bizi da obetogo Errusia,n baiño?

—Ez da, ez da Ipar Amerika,n ere!

—Eta gaztedia maitatzen nun errusitar agintariak baiñan obeak? Viet-cong, Korea, Kuba eta beste munduko gaztedia aurrera bultzatuko oditek, errusitar gaztedia algo-doietan biguin-biguin edukirik. Ori dek ori erriko semeak maitatzen jakiteal Munduko maitalerik onenak!

—Benetan maite dizkitek, zertarako ukatu?

—Ez dek ukatuko ere munduko politikari onenak errusitarak diranil! Añente batzuk txanponaz erosi, eta iritxi ditek mundu guziak Errusia,ren alde lan egin dezan. Ortarako, munduko gizon politikari azkarrenak eduki beart! Ez amerikano babozar oiek bezela, bere semeak gudara bidaltzen!

—Ukatzerik ez zeok ori egi dala.

—Munduko ikuntzarik interesanteena, Errusi,koa. Mundu guziak ikasi bearrean izango dek.

—Ikastea beti dek ongarri.

—Eta zuek euskaldunen aldekok?

—Gu, utsa gaituk, erri txiki bat. Baiñan ez dek ukatuko pelotan munduan onenak geranik.

—Razistak! Ez besten razistak!

«UXOLA»

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

BI ALDIZ ONA

BIOTER'EK babestua

Pentsugille:

VELCIA, S. A.

TUDELA'n: Apartado 51.

NANCLARES (Araba):

Urrut. 820.812 ta 820.816

Carretera General Vitoria-Miranda

Km. 12 - Urrut. 6

MARGO EDERDUN ENZIKLOPEDIA

Amabost liburu ederretan, euskal neska-mutillentzat agertuko diran liburuak.

FINANCIERA COMERCIAL DEL LIBRO

Iparraguirre, 20 entresuelo DONOSTIAN.

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ESNE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNEKIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 46

GAZTEIZ (Vitoria)

ONDO BADABILL
Otsein DA

Zeruko Argia

Zuzendaria:

ANTONIO ITURRIA
ASTIAZARAN

Naparroko-Kantauriko ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 190 pta.
Atzerrian ... 265

Aidez artu nai bada, galdetu.

AMA, GIPUZKOARRA ZUAN

Athualpa Yupanqui

edo inditarraren naigabea

Bere izen benetakoa, Roberto Chavero Aranburu da

Zein da Athualpa Yupanqui? ... Arjentina'ko mendietako inditarraren naigabea besterik ez. Lo artutako lurraren poesi-zotin eta etsia. Ezta kantari gaztea, baiña bai gazteen kantaria. Jakitun batzuek aspaldi ezaguna zuten arren, orain bi urterarte etzan Espainia'n ezaguna.

Orain sartu da bizi-bizi munduko aterperik beroenean: Unibersidadean, alegia; ta indar aundiz sartu ere. Bere agiraka ta protesta erarik jator, eder ta legezkoenean daraman inditar onen abestiak, bandera bezela artuak izan dira.

Athualpa'k garrazkeri ta bildurrik gabe ikasi du kantatzen. Kantatu du mendietako inditarren bizitza beartsu ta babesik gabea.

"Naigabeak eta beitxoak bide beretik dijoaz. Naigabea da gurea; beiak besterenak..."

Abestu digu bere aberriaren edertasuna, bere gizonen bakartea ta bizi askatu baten arrotasuna.

"Nere jo-muga arri ta bidea, amets-bide ederra, erromes-bizitza".

Ikuspegi asko ditu. Ezta askatasun-zale aundiagorik. Ezta munduan bere kantetara gutxiago lotua dagoenik. Bere izenaren ederrak, ezta ezer kezkatzen. Athualpa'ren ar-

gazkiak oso gutxi dira. Ta beti lenak; ezpaita agertzen egunkarietan, ez disko-azaletan ere.

Baiña, zein da Athualpa?... Buenos Aires'ko Pergamino'n jaioetako inditar bat, ain zuzen ere. Urteak dira jaio zala. Bere gurasoak Santiagotar San Luis eta Alta Gracia'ko jatorria zuten. Bere zaiñetan irureun urteko amerikar-odolak irakin diraki. Ta millaka urtetako euskal-odola dabilkio erraietan. Mestizotxura du; aita inditar kexua ta ama gipuzkoarra zituan. Bere izen benetakoa, Roberto Chavero Aranburu da. Berrogei urte daramazki Athualpa Yupanqui izen ordea aukeratu zuanetik. Ta bere lenengo abestia: "Indi-bidea" izenekoa izan zan.

Latin-amerikarren arteko folkloresaillean aurrenetakoa degu. Ta badiu irureun bat kanta moldatuak eta beste asko zabaldu gabeak ere. Tren-bideko langille xotil baten seme gertatu zan, eta txikitatik bide asko ta asko urratu zituan. Onela ezagutu zituan amaika indi-lur ta sei urte zituanetik, lur aien kantari biurtu zan.

Amar urte bete zituanerako, Athualpa, kantaz, olertiz eta urrutimenez aberatsa zegoen. Nekazarien mundua ikusi ta gizarte aren bearra ta ederra argitu zitzaizkion. Orregatik, bere buru-jabe egin zanean, ikasaldiak utzi ta mendietako arri-jotzaille lan egitera joan zan. An arkitu zuan bere erriaren olertia, iz-

kera ta musika. Bere lekuko, kitarra artu zuan.

Athualpa, egille da aurrena. 1941'garren urtean argitaldu zuan bere liburu "Arria bakarrik" izenekoa. Andik laster atera zan "Tximista-maillao". Au gero zinera eraman zuten "Arrizko Ikuspegiak" izenarekin. Ego-Ameriketarak, Europa ta Japoi onela arakatu zituan pelikula aretan. Bere lurrean, nazioko folklore ta musikaren gordetzaille bezela ezagutzen dute ta bere izena oso zabaldua da Arjentina aldean.

ANDESTARRA

Izar barri bat euskal erri'an

"ESTITSU"

Azken Gabonartarte, Estitxu ez zan ezaguna, baiña Gabon egunan Bilbo'ko Santiago Apostol teatroan egindako euskal ye-ye musikaren jaialdiatik, asi zan bere izena zabaltzen eta ez dira aste asko pasauko Euskal Erri zabalean, eta kanpoan be, guztiz ezagutu arte.

Ordutik ona, jaialdi askotarako deitua izan da ta lan au argitaldu orduko, Donostia'n eta Gazteiz'en abestu dau.

Bere sendia bilbotarra izanik, gerra denporan Lapurdi'ra joan bear izan eben eta an, Beskoitze'n (Biscous) jayo zan Estitxu 1946-IV-4'an.

Amar nebarreba izan dira (5 mutil eta 5 neska), bera izanik gazteena. Guztiak izan dira artistak, bai dantzari (bere naba zarrena Koldo Izugarritzko dantzari ona izan zan, Eresoinka, Oldarra ta Batz Alai taldeetan), bai abestian (nebarrena nausienak SOROAK eta EINARAK taldeetan abestu dabe).

Estitxu euskalduna da, ta bai lapurdieraz eta bai bizkaieraz, ederto egiten dau. Orain bi urte Bilbo'ra etorri zan, eta naiz sarritan beste aldera joan, orain emen bizi da.

Ez dira egun asko, Bilbao Irratiak eratutako I FESTIVAL DE MUSICA JOVEN sariketan lenengo geratu da, euskeraz abestuten eta jarraian lenengo diskoa zabaldu da.

Estitxu, berak egunkari bateri ezetz esan arren, ye-ye da. Bere lenengo diskoak, reboluziño bat sortuko dau, «Eskualdun Makila» abestiagaz: olakorik ez da gaur arte euskeraz egin. Seguru asko, euskal ye-yeak pozik artuko dabela «Eskualdun Makila» au.

Disko onek daukazan beste iru abestiak, guztiai gustako yakez. Melodi andikoak dira, ederto abestuak. Laguntzalleak, «Los Mitos» eta «Los Daikiris» konjuntotako jotzalle on batzuk dira, ta armonizaziñoa, Txabi Villaverde ta Jerry Bilbao'rena. Abestien itzen egilleak, Estitxu bera, Xabier Kintana ta Darrupe Harlutxi.

Eta orain, lan au amaitu baño len, ara zeintzuk diran abesti onein itzak.

TXIKITIK IBILIZ (erderaz «Luna Llena», «Ritmo y Melodia» pelikulakoa).

Euskal itzak: Harlutxi, Darrupe

Txikitik ibiliz mundu zabalean
Itxasoan mariñela tratulan (negoizetan) bai lurrean.
Mintzaira mota asko ba dut ikasirik,
Eskuara ere ifion bate ez du parerik.
Ene biotzak ez du nai
Atxiki (euki, izan) beste mintzairik.

GOIZ GOIZIAN (erderaz: Ojos de la española)

Euskal itzak: Estitxu

Goiz goizian, goizian eguna argitzean
Txoriño bat, txoriño bat kaiolan itun da.
Ni ere bai, txoriño hoi bezala itun naiz.
Noiz jinen (etorriko) da
Ene Herri maitearen zoriona?
Zoriona.

ESKUALDUN MAKILA (amerikatar folklore abestia)

Euskal itzak: Harlutxi Darrupe

Begiztatua nuen aspaldi mendian
Mizpro ondo xuxen bat sasien artean.
Anditzerat utzi dut eta arrekilan
Aurten egin dut nere
Eskualdun makila.
Bat, bi, iru, lau.
Orai nik ere ba dut eskualdun makila.

Askotan ikusi dut ibilki herrian
Aintzindari erneak ezpata gerrian.

Bekaiztia nigatik urrun joan dadila
Zeren eta baitut nik
Eskualdun makila.
Bat, bi, iru, lau.
Orai nik ere ba dut eskualdun makila.

Bi erroten gainean joaiten ez ikasi,
Burdin bidetan aldiz sabela nahasi.
Baiña nun dut karrosa?
Nun dut berebilla?
Oinez beti banoa eskuan makila.
Bat, bi, iru, lau.
Orai nik ere ba dut eskualdun makila.

Eta geyago barik, urrengo arte. Ta olango barri pozgarriak sarritan emon dagituedazala.

XABIER GEREÑO

